

Kontaktperson

Enligt Sändlista

Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Eva Ohlsson
010-224 15 40
eva.m.ohlsson@lansstyrelsen.se

Bildande av naturreservatet Skånska Kattegatt i Höganäs och Båstad kommuner

Beslut

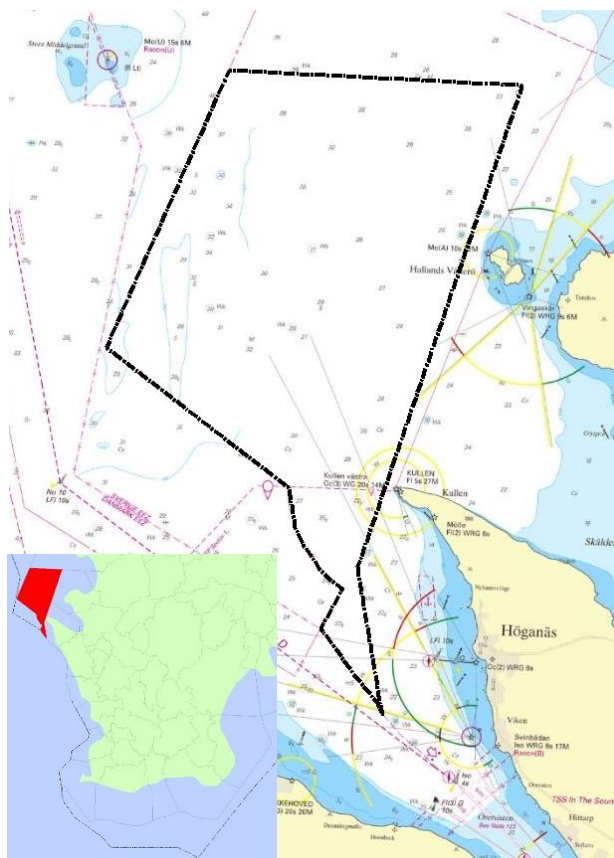
Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på karta, bilaga 1 som naturreservat. Naturreservatets västra gräns följer territorialgränsen, nordlig gräns följer länsgräns, i övrigt se koordinattabell i bilaga 1.

Naturreservatets gränser bör märkas ut på sjökort.

Beslutet riktar sig till var och en vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom naturreservatsområdet.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogade skötselplan, bilaga 4.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan © Sjöfartsverket,
samverkansavtal för geodatasamverkan, dnr 109-2010/2667

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Skånska Kattegatt
Kommuner	Höganäs och Båstad
Natura 2000 ID	SE0420360
DOS-ID	1119653
Gränser	Området begränsas av mitten av svart, punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta, bilaga 1
Fastigheter	Allmänt vatten
Markägare	Staten
Läge	Havsområde i södra Kattegatt och norra Öresund
Maringeografisk region	Öresund och Bälten/Kattegatt
Berört område enligt Havsmiljödirektivet:	Nordsjön; Kattegatts utsjövatten, södra delen samt södra Hallands och norra Öresunds kustvatten
Berört område enligt Vattendirektivet:	Vattenförekomsten norra Öresunds kustvatten
Naturgeografisk region	Kontinental biogeografisk region
Areal	58 596,1 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter i ett förhållandevis opåverkat havsområde.

Precisering av syftet:

Livsmiljöer och arter samt biologiska och ekologiska processer, som förekommer eller kan utvecklas naturligt, ska bevaras och skyddas. Människans negativa påverkan ska vara minimal.

Samtliga biologiska bevarandevärden ska bibehålla eller ges förutsättningar att uppnå ett gynnsamt tillstånd¹.

Områdets geomorfologi ska bevaras och skyddas och geomorfologiska processer ska kunna ske naturligt.

Syftet är också att bevara och utveckla; biotoper som utgör en komplett och god livsmiljö för förekommande fridlysta eller nationellt rödlistade arter, arter och

¹ Gynnsamt bevarandetillstånd förklaras i artikel 1 i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. För detta naturreservat begränsas inte denna målsättning till naturvärden kopplade till Natura 2000-direktiv.

biotoper som omfattas av ett nationellt åtgärdsprogram eller är utpekade som minskande eller hotade av Helcom² eller Oskar³ samt livsmiljöer rapporterade enligt Art- och habitatdirektivet, Natura 2000. Åtgärder för detta ska prioriteras.

Havsområdet och dess bottenmiljöer ska bevaras och områdets förutsättningar som reproduktions- och livsmiljö för fisk och skaldjur ska tryggas. Populationerna ska ges förutsättningar att utveckla naturliga tätheter samt storleks- och åldersstrukturer och åtgärder för detta och för att skydda bottenmiljöerna ska prioriteras.

Arter rapporterade enligt Art- och habitatdirektivet, Natura 2000, ska bevaras och utvecklas samt ges förutsättningar för att utveckla livskraftiga populationer. Dessa arter, t ex tumlare, ska särskilt prioriteras i fråga om åtgärder, skötsel och uppföljning.

Fågelarter rapporterade i enlighet med Fågeldirektivet, Natura 2000, ska bevaras och kunna utveckla livskraftiga populationer. Kust- och sjöfåglar som är beroende av området som uppväxt-, rastnings- eller övervintringsmiljö ska prioriteras ifråga om åtgärder, skötsel och uppföljning.

Området och dess naturvärden ska fungera som en förbindelselänk i ett nätverk av representativa områden med ett funktionellt skydd som är viktiga för arter som flyttar eller rör sig mellan värdekärnor, samt för arters olika livsstadier.

Naturreseptatet, med dess olika arter och biotoper, utsatta för en minimal mänsklig påverkan, ska också fungera som referensområde för att ge kunskap om naturliga artsamhällen och processer.

Syftet ska uppnås genom att:

Nödvändiga åtgärder vidtas och regleringar införs för att bevara och stärka områdets arter och livsmiljöer, vilket också är i enlighet med att uppnå god miljöstatus enligt Havsmiljödirektivet.

Exempel på åtgärder och regleringar är att:

- ingen verksamhet ska ske som påverkar bottenstrukturer och områdets arter och livsmiljöer,

² Helsingforskommissionen (Helcom) är det styrande organet i "Konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö".

³ Oskar-konventionen är ett internationellt samarbete för att skydda miljön i nordostatlanten. Samarbetet grundas i Oslo-konventionen från 1972 om dumpning till havs och Paris-konventionen från 1974 om förorening av havet. Oskar motsvarar det internationella samarbetet för Östersjön i Helcom. I svenska vatten omfattas området ner till Öresund (Kullens spets) av Oskar-konventionen.

- begränsa påverkan från mänskligt nyttjande så att störningar på djurliv och skador på biologiska, hydrologiska eller geomorfologiska värden eller processer inte uppstår,
- regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, tillser att ett områdesförbud införs, i tillämplig nationell och internationell lagstiftning, mot att från fartyg släppa ut oljor eller oljehaltiga blandningar, andra skadliga flytande ämnen eller andra ämnen i kvantiteter eller koncentrationer som är skadliga för den marina miljön, obehandlat toalettavfall, eller fast avfall,
- allt fiske i huvuddelen av naturreservatet (se bilaga 2) förbjuds med stöd av EU:s gemensamma fiskeripolitik och genom den nationella fiskelagstiftningen. I övrig del av naturreservatet ska inget fiske förutom burfiske efter havskräfta ske under lekperioden för torsk (1 januari - 31 mars). Under övrig del av året inom det område där fiske tillåts kan fiske bedrivas med bur, nät eller handredskap (se bilaga 2). Bestämmelser bör förenas med lämpliga krav på Automatic Identification System på fiskefartyg. Fisket ska ske på ett sådant sätt att marina däggdjur och sjöfågel endast löper minimal risk att skadas eller drunkna som bifångst,
- förekomst av så kallade spökfiskande redskap minimeras genom att de bortförs så snart som möjligt efter upptäckt,
- jakt förbjuds liksom alla former av havsbruk, både odling och skörd,
- verksamheter som tillför energi, inbegripet undervattensbuller, som påverkar marina ekosystem och arter på ett negativt sätt minimeras eller förbjuds.
- en nationell myndighet så som Havs- och vattenmyndigheten dels utreder möjligheten att tillverkare av navigations- och annan teknisk utrustning utvecklar produkter som har mindre eller ingen bullerpåverkan på havslevande djur, och dels verkar för att naturreservatet på sjökort anges som ett hänsynsområde där all sjöfart uppmanas att minska sin påverkan vad gäller buller (inklusive ekolod och motsvarande), hastighet och utsläpp,
- nationella myndigheter såsom Havs- och vattenmyndigheten och Transportstyrelsen utreder möjligheten att på sikt ändra den fartygsrutt som kommer att börja gälla 1 juli 2020 för att minska sjöfartens påverkan på naturreservatet,
- inhämta kunskap om och övervaka områdets bevarandevärden,
- utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om områdets bevarandevärden,
- informera om områdets bevarandevärden och naturliga processer,
- övervaka och om möjligt vidta åtgärder mot invasiva och eller främmande arter eller populationer så att de inte inverkar negativt på artsammansättning eller populationsstorlekar hos de naturligt förekommande arterna.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. borra, muddra, schakta, spola sediment, bedriva täkt eller annan utvinning av material, utfylla, dumpa, spränga, lagra kemiska ämnen i sediment eller berggrund,
2. dra fram kablar eller ledningar,
3. uppföra någon form av anordning eller anläggning,
4. bedriva vattenbruk, t ex fisk- eller musselodling eller odling av makroalger, eller skörd av befintlig vegetation,
5. jaga,
6. anordna militära övningar.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång.

Ägare och innehavare av särskild rätt inom området förpliktas att tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet samt restriktionsområden,
2. undersökningar av djur- och växtarter samt sediment och vattenförhållanden,
3. miljöövervakning samt uppföljning av områdets bevarandemål och skötsel,
4. utförande av särskilda åtgärder för att gynna förekomsten av rödlistade arter eller andra särskilt skyddsvärda arter inklusive arter eller livsmiljöer upptagna i fågeldirektivet, art- och habitatdirektivet, Helcom eller Ospar,
5. bekämpning av främmande och eller invasiva arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. borra, muddra, schakta, spola sediment, bedriva täkt eller annan utvinning av material, utfylla, dumpa, spränga, lagra kemiska ämnen i sediment eller berggrund,
2. ankra,
3. uppföra någon form av anläggning eller att placera ut ett för naturreservatet främmande föremål,

4. i en högre hastighet än 25 knop framföra yrkesfartyg som har en längd mindre än 15 meter i vattenlinjen, eller motordrivna fritidsfartyg oavsett storlek,
5. framföra vattenskoter eller motsvarande fartyg⁴,
6. anordna militära övningar,
7. anordna tävling eller arrangemang som kan inverka störande på naturmiljön,
8. bedriva vattenbruk, t ex fisk- eller musselodling eller odling av makroalger, eller skörd av befintlig vegetation,
9. sätta ut eller släppa ut för området främmande arter eller populationer,
10. jaga,
11. plocka, fånga eller samla in växter eller djur,
12. medvetet störa marina däggdjur eller sjöfågel såsom att följa efter individer eller grupper, eller köra mellan par eller grupper av individer,

Vidare är det utan Länsstyrelsens skriftliga tillstånd förbjudet att;

13. utföra vetenskapliga eller andra undersökningar som kan störa djurlivet exempelvis insamlande eller fångande av organismer, eller med metod som använder sonar, annan ljudgenerering eller elektromagnetisk strålning.

Undantag från reservatsföreskrifter

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för;

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- utövande av tillsyn av de föreskrifter som inrättats för att uppnå syftet med naturreservatet,
- drift och underhåll av sjökablar, sjöledningar och sjösäkerhetsanordningar. Inför utförande av arbete ska Länsstyrelsens förvaltare informeras om åtgärden. Vid akut underhållsåtgärd kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom två arbetsdagar från det att arbetet har inletts.
- åtgärder vid olycka, oljeutsläpp eller annan liknande oförutsedd händelse. Inför sådana insatser ska dock, om det finns tid, Länsstyrelsens förvaltare informeras. Dispergeringsmedel eller annan form av kemisk bekämpning ska så långt möjligt undvikas, eftersom skador på bottenlevande organismer kan ske. Generellt gäller att åtgärder ska ske på ett sådant sätt att skador på naturreservatets naturvärden hålls så låga som möjligt.
- myndigheter inom det svenska totalförsvarets militära del att genomföra insatser kopplat till militär verksamhet när det gäller akut fara för miljö, sjöfart, människoliv eller när Sveriges säkerhet hotas. Länsstyrelsens

⁴ Med motsvarande fartyg menas sådana som har en förbränningsmotor med ett vattenjetaggregat som främsta drivkälla och har utformats för att framföras av en eller flera personer som sitter, står eller står på knä på farkosten snarare än befinner sig i den.

förvaltare ska informeras i händelse av sådana insatser, om möjligt innan åtgärder vidtas, dock senast inom två arbetsdagar från det att insatsen inleds.

- myndigheter inom det svenska totalförsvarets militära del att under perioden 1 december t o m 28 februari undersöka tillståndet på de minor och annan oexploderad ammunition som finns i området antingen genom övningsverksamhet eller som insats kopplad till militär verksamhet. Ljudfrekvenser som används för denna undersökning ska inte ligga inom 200 Hz – 180 kHz⁵.

C2: gäller inte vid nödankring.

A3 och C3: gäller inte vid fiske med passivt fiskande nät eller bur i område markerat som "Begränsat fiske", se bilaga 2, i enlighet med gällande fiskerilagstiftning.

C4 och C5: gäller inte Kustbevakningen i deras tjänsteutövning.

C11: gäller inte vid fiske i enlighet med gällande lagstiftning.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa arter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen,
- 11 kap miljöbalken med bestämmelser om bl a vattenverksamhet,
- anmälningsplikten enligt 12 kap 6§ miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön,
- Lag (1966:314) om kontinentalsockeln med tillhörande förordning,
- Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd för fasta fornlämningar,
- sjötrafikförordningen (1986:300) om t ex sjötrafikanter och befälhavares ansvar,

⁵ Om det vid denna undersökning visar sig förekomma oexploderad ammunition som behöver åtgärdas, men där det inte föreligger akut fara för miljö, sjöfart eller människoliv, krävs en dispens från reservatsföreskrifterna för att kunna oskadliggöra genom sprängning.

- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, samt deras föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst eller hänsynslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §),
- Transportstyrelsens föreskrifter för sjöfart,
- lag (1980:424) och förordning (1980:789) om åtgärder mot föroreningar från fartyg, samt Transportstyrelsens föreskrift (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg,
- barlastvattenlagen (2009:1165), barlastvattenförordning (2017:74),
- Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om fiske,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Brottsbalken (1962:700) 24 kap 4§ om gärning som begås i nöd när fara hotar liv, hälsa m m.

Beskrivning av området

Huvuddelen av naturreservatet ligger i södra Kattegatts utsjöområde men den allra sydligaste delen går in i norra Öresund. Havsdjupet ligger på mellan 19 – 34 m, men större delen av området har ett djup mellan 25 - 30 m. Ytsubstratet domineras av mjuklera. I norra Öresund finns även finsand. I naturreservatets västra del finns stora områden med finsand och även inslag av sand, grus och sten.

Havsområdet har ett kraftigt salthaltssprångskikt som ofta ligger runt 15 m djup. Lite djupare, > 20 m, är salthalten mer stabil och som regel på över 30 PSU⁶. Temperaturen på 30 m djup, vid Anholt, kan variera något (mellan ca 4 – 13°C). Den likartade sedimentstrukturen och hydrografin, samt dess relativt stabila förhållanden ger förutsättningar för en rik bottenfauna. Under salthaltssprångskiktet är strömmen dock betydligt lägre än vid ytan. Den kraftiga skiktningen gör att det inte är ovanligt med låga syrehalter och bottenfaunan har periodvis drabbats av syrebrist inte minst under 1980- och 1990-talen.

Bottenfaunan undersöktes av C G J Petersen i början på 1910-talet. Han fann att på bottnar djupare än 25 m dominerade ett samhälle som karaktäriserades av den lilla märkräftan *Haploops*. När man mot slutet av 1900-talet gjorde återbesök på några av de platser han inventerade kunde inte *Haploops*-samhället påträffas⁷. Ett ekosystemskifte hade ägt rum där istället ormstjärnor dominerade. Syrebrist och bottentrålning misstänks ligga bakom denna förändring men även en höjning av havsvattentemperaturen kan ha bidragit till *Haploops*-samhällets försvinnande.

⁶ psu=practical salinity unit, en sk ”tillämpad salthaltsenhet”. Tidigare användes promille.

⁷ Göransson, P., 1999. Det långa och det korta perspektivet i södra Kattegatt – bottendjurens berättelse från två provpunkter. Fauna och Flora Årg. 94:3.

Sedan 2009 har det, genom ett avtal mellan Sverige och Danmark, varit förbjudet att fiska inte bara i större delen av Skånska Kattégatt utan även i stora områden väster och sydväst om detta. Innan det fiskefria området inrättades skedde bl a en omfattande bottentrålning efter havskräfta. 2014 lät Länsstyrelsen utföra en inventering⁸ med målet att eftersöka förekomst av Oskar-habitat⁹. Denna visade att artsammansättningen överensstämde med Oskar-habitatet ”sjöpenor och grävande megafauna”.

Exempel på några grävande arter som hittades vid inventeringen är havskräfta (*Nephrops norvegicus*) och koralldjuren sjöfjäder (*Pennatula phosphorea*) och liten piprensare (*Virgularia mirabilis*).

Sju rödlistade¹⁰ arter påträffades inom Skånska Kattégatt av vilka särskilt kan nämnas hästmussla (*Modiolus modiolus*) och sandmusslan *Mya truncata* som båda minskat kraftigt i många områden i svenska vatten under senare år och räknas som sårbara.

Inom Natura 2000-arbetet har Länsstyrelsen rapporterat att naturtypen *sublittoral sandbankar fri från vegetation* (1113) förekommer inom området. Denna bedömning baseras på SGU:s GIS-skikt Maringeologi 1:100 000 och inte en naturtypskartering av området. Framtida inventeringar får utvisa detta.

Det kilformade området längst söderut i Skånska Kattégatt ingår i ett större område i norra Öresund som Länsstyrelsen lät inventera 2018 med avseende på förekomst av habitat enligt de olika klassificeringarna inom Oskar, Helcom och Natura 2000. Samma Oskar-habitat som ovan påträffades och enligt de sk Helcom HUB:barna¹¹ dominerades området av AB.H2T1 *Baltic aphotic muddy sediment dominated by seapens* (EN=starkt hotad), med mindre inslag av AB.H1V *Baltic aphotic muddy sediment characterized by mixed epibenthic macrocommunity*.

Enligt den indelning av marina bevarandevärden som Havs- och vattenmyndigheten beskriver i sin rapport ”Handlingsplan för marint områdesskydd” (2016) faller naturreservatets bottenmiljö i sin helhet inom kategorin ”djupa mjukbottnar”.

Fiskfaunan; Ingen regelrätt inventering av fiskfaunan har gjorts. Sannolikt passerar många av de i Kattégatt förekommande fiskarterna naturreservatet. I de

⁸ Göransson P., Emanuelsson A. & Lundqvist M. (2014) Kartering av bottenfaunan i sydöstra Kattégatt 2014.

⁹ Samtliga habitat som Oskar listar bedömer de som hotade eller minskande.

¹⁰ Rödlistade enligt Artdatabanken 2020 och/eller Helcom 2013. Kategorierna som tas upp i detta dokument är: NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad.

¹¹ Helcom HUB = HELCOM Underwater Biotope and Habitat Classification System.

provfisketrålningar som utförts i regi av SLU Aqua och DTU Aqua har de vanligast förekommande arterna varit klorocka, torsk, kummel, piggvar, kolja, slätvar, rödspotta, vitling, bergtunga, sjötunga, rödtunga, rödknot, sandskädda, skrubbskädda, lerskädda, fjärsing, havskräfta och fyrtömmad skärlånga.

Torsk (*Gadus morhua*) är den ekologiskt viktigaste rovfisken i Västerhavet. Torsk är en av de kommersiellt mest betydelsefulla fiskarterna i Sverige. Beståndet av torsk i Kattegatt har under de senaste 25 åren minskat kraftigt och lekbiomassan har varit alarmerande låg sedan början av 2000-talet. Nationellt sett räknas torsk som sårbar enligt Artdatabankens rödlista 2020. Torsk finns också med på Oskar:s lista över hotade och/eller minskande arter och habitat. Helcom klassar torskbeståndet i Kattegatt som akut hotat (CR) i deras rödlista från 2013.

Lekperioden varierar kraftigt mellan olika bestånd men i Västerhavet sker den under januari till mars då den aggregerar i södra Kattegatt, inklusive Skånska Kattegatt. För att skydda lekmogen torsk inrättades 2009 ett fiskefritt område i södra Kattegatt. Angränsande till detta lades buffertzoner där redskapsanvändningen och fiskeperioden reglerades. Under nästföljande år minskade även fiskeansträngningen i Kattegatt. 2016 publicerades en utvärdering¹² av dessa åtgärder som visade på en generell ökning av Kattegatt-torskens beståndstäthet, lekbiomassa och förekomst av stora (äldre) individer. Den senaste beståndsanalysen indikerar dock fortsatt låga nivåer av lekbiomassa.

Tumlare; Inom Skånska Kattegatt är det huvudsakligen individer från den sk Bälthavspopulationen som rör sig. Populationen räknas som sårbar (VU) av Helcom (2013)¹³. Området mellan Stora Middelgrund, Skälderviken/norra Öresund och havsområdet vid norra Själland är ett av de områden där man kan se flest individer från populationen. Tumlare nyttjar Skånska Kattegatt under hela året men studier visar att tumlartätheten är som högst i havet mellan Stora Middelgrund och norra Öresund under mars - maj medan individerna, under juni - augusti, aggregerar mer i ett stort område kring Stora Middelgrund och i norra Öresund¹⁴. Könsmogna honor finns i höga koncentrationer i de båda sistnämnda områdena under hela året. Detta indikerar att de är särskilt viktiga för populationens reproduktion och överlevnad eftersom de flesta honor också är associerade med kalvar.

¹² Wikström A., Wennhage H., Lövgren J., Svensson F., Börjesson P., & Sköld M. 2016. Ett fiskefritt område för skydd av torsk i Kattegatt. I: Bergström m fl 2016. Ekologiska effekter av fiskefria områden i Sveriges kust- och havsområden. Aqua reports 2016:20.

¹³ Artdatabanken gör ingen särskild bedömning av denna population. De räknar arten som livskraftig (2020).

¹⁴ Teilmann, J., Sveegaard, S., Dietz, R., Petersen, I.K., Berggren, P. & Desportes, G. 2008. High density areas for harbour porpoises in Danish waters. National Environmental Research Institute, University of Aarhus. 84 pp. - NERI Technical Report No. 657. Available at <http://www.dmu.dk/Pub/FR657.pdf>.

I området förekommer två sälarter där knobbsäl är den mer vanliga. Gråsälen har börjat öka i individantal på senare år. Uppehållsplatser som båda arterna nyttjar, på den svenska sidan, finns bl a kring Hallands Väderö men de kan även ses vila längs Kullaberg.

Sjöfågel

Länsstyrelserna i Hallands och Skåne län startade ett planerat flerårigt inventeringsprojekt av sjöfågel 2017 för att komplettera kunskapsläget. Inventering genomfördes inte i den utsträckning som planerats och bilden av hur sjöfågel nyttjar området är fortfarande oklar. Havssula noterades regelbundet, liksom gråtrut (VU), havstrut (VU), fiskmås (NT), skratmås (NT) och tärnor (samtliga bedömningar enligt Artdatabankens rödlista 2020). Alkorna tordmule och sillgrissla påträffades i området både under hösten och vintern men nådde störst antal under februari/mars. Sjöorre hittades i området under slutet av april månad. Ejder (EN), tretåig mås (EN) och svärta (VU) sågs vintertid i området.

Människans nyttjande

Genom Skånska Kattegatt löper fartygsstråk som utpekats vara av riksintresse för sjöfarten. Dessa fartygsstråk är även viktiga för internationell sjöfart. Det är inte bara yrkessjöfarten som trafikerar området utan även en hel del fritidsbåtar, inte minst som rör sig mellan Danmark och Sverige.

Fram till 2009 skedde ett omfattande fiske i hela området. Torskfisket, som varit betydande under 1900-talet, hade minskat och i stora delar ersatts av bottentrålning efter havskräfta. Som nämnts ovan ingicks 2009 ett avtal med Danmark om att inrätta ett fiskefritt område med angränsande zoner där redskap och tider för fisket reglerades för att skydda torsken. Visst nätfiske förekommer i områdets östra del liksom burfiske efter havskräfta.

Enligt uppgifter från Försvarmakten har ett stort antal minor lagts ut i södra Kattegatt och norra Öresund under de båda världskrigen. Många av dessa är kvar och behöver, när de utgör fara, oskadliggöras av Försvarmakten.

Skälen för beslutet

Nedan redovisas de prioriterade bevarandevärdena för Skånska Kattegatt och det ges en översiktlig bild av hot och åtgärder.

Inom det sedan 2009 fiskefredade området har Ospar - habitatet *sjöpenor och grävande megafauna* (bedöms som hotat eller minskande) utvecklats och dominerar nu de djupa mjukbottenarna. Detta habitat samt motsvarande habitat enligt Helcoms- klassificeringssystem påträffades 2018 (se ovan under Beskrivning av området) även i det kilformade området i norra Öresund. Enligt

Helcom är det habitat som dominerar i ”kilen”, AB.H2T1 *Baltic aphotic muddy sediment dominated by seapens*, starkt hotat.

Studier som SLU Aqua har gjort visar att bottentrålningens effekter på mjukbottenfaunan i Kattegatt påverkar artdiversiteten genom att antalet arter minskar liksom abundansen. Av känsliga arter som påverkas negativt av högre trålningsintensitet kan nämnas märlkräftor, sjöpennor och långlivade musslor. På biomassan har man inte kunnat se en effekt. Vissa arter som bedöms som mer okänsliga, t ex den vanliga ormstjärnan *Amphiura chiajei*, har istället ökat. Detta kan också bero på ett minskat predationstryck beroende på att man fiskar på de arter som livnär sig på dem¹⁵¹⁶.

Hot mot *sjöpennor och grävande megafauna* är främst påverkan på havsbotten, t ex bottentrålning, men även förändringar i sedimentens partikelsammansättning. Syrebrist genom förhöjda halter av organiskt material eller höjd havstemperatur, exempelvis beroende på klimatpåverkan, kan också ha en påverkan enligt Oskar¹⁷. Sedan 1950-talet har bottentrålningen av havskräfta varit omfattande. Havskräftan är en av de karaktäristiska arterna för habitatet. Ett av de viktigaste skälen att bilda ett naturreservat är att förhindra skadlig påverkan på bottenarna orsakade av olika former av exploatering. Mycket stora delar av övriga Kattegatt bottentrålas både inom Sverige och Danmark. Att ett så pass stort område med djupa mjukbottenar som i Skånska Kattegatt är fiskefritt ger unika förutsättningar för skydd och utveckling av naturliga livsmiljöer.

Fiske har bedömts vara en bidragande orsak till att nästan 140 marina arter är rödlistade, varav de flesta påverkas av fiske med bottentrål¹⁸. Förutom direkt fysisk skada från trålen påverkas de också indirekt genom uppslamningen av sediment, ökad grumlighet och ökad sedimentation¹⁹.

Under lekperioden samlar sig en stor del av Kattegatt-torsken inom Skånska Kattegatt. Historiskt sett har detta bestånd, som Helcom (2013) bedömer som akut hotat, haft fler lekplatser. Det är därför viktigt att skydda det enda kvarvarande lekområdet ur flera perspektiv: genetisk mångfald, balans i ekosystemet bl a genom stora rovfiskars reglerande verkan och som en viktig närings- och födoresurs för människor.

¹⁵ Mattias Sköld, SLU Aqua, muntligen, slutredovisning av projektet SOFAMOV 20170425.

¹⁶ Sköld, M., Göransson, P., Jonsson, P., Bastardie, F., Blomqvist, M., Agrenius, S., Hiddin, J.G., Nilsson, H.C. & Bartolino, V. 2018. Effects of chronic bottomtrawling on soft-seafloor macrofauna in the Kattegat. Mar Ecol Prog Ser. Vol 586:41

¹⁷ OSPAR Commission 2010. Background Document for Seapen and Burrowing megafauna communities.

¹⁸ Eide, W. m.fl. (red.) 2020. Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken rapporterar 24. SLU Artdatabanken, Uppsala.

Torsk är en art som använder sig av ljud för att t ex kommunicera. Den akustiska kommunikationen vid lek och som föregår befruktningen är viktig och kan störas av exempelvis överröstande fartygsbuller²⁰.

Åtgärder som att förbjuda fiske under torsklek, och även under resten av året i större delen av området, samt att i övrig del av Skånska Kattegatt begränsa fisket och även uppkomst av buller ses om nödvändiga åtgärder för att gynna inte bara Kattegatt-torsken utan även andra fiskarter och övriga organismer.

Skånska Kattegatt är en del i ett av de viktigaste områdena för Bälthavspopulationen av tumlare och nyttjas under hela året. Den förhållandevis höga förekomsten av könsmogna honor visar att området är av betydelse för populationens reproduktion. De största hoten mot tumlare är fisket med bottensatta stormaskiga nät, där risk för bifångst ökar med bl a ökad maskstorlek, men även buller, förlust av livsmiljö och skador pga miljögifter. Genom att skydda området mot exploatering av bottenarna, begränsa möjlighet till militärövningar, och även begränsa fisket gynnas kvaliteten på tumlarens livsmiljö inte minst som producent av födoresurser. Målet med dessa regleringar är bl a att öka arealen på livsmiljö som nyttjas och dess kvalitet. Samma mål har de föreskrifter som reducerar uppkomsten av buller, genom:

- reglering av sjöfart; (vattenskoter förbjuds och hastigheten begränsas för ett visst segment av sjöfart),
- att undersökningar som använder exempelvis sonar kräver tillstånd,
- att tävlingar förbjuds,
- att det är förbjudet att framföra alla former av fartyg på ett sådant sätt att man medvetet stör eller följer efter tumlare (eller säl och sjöfågel).

Livsmiljöerna för områdets sälar och sjöfåglar gynnas på snarlikt sätt som för tumlare. Även sälar är ljudkänsliga. Vad gäller fåglar och ljudkänslighet råder fortfarande kunskapsbrist. Höga hastigheter och oförutsägbara kursändringar är hot även för dessa djurgrupper, inte minst under ruggningstid för t ex dykänder. Båda djurgrupperna letar föda i området och löper också risk att bifångas i framförallt nätfisket. Både knubb- och gråsäl är Natura 2000-arter och är utpekade i Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde som överlappar med Skånska Kattegatt.

För alla djurgrupper gäller det dessutom att förskjutningar i näringsväven kan få en stor påverkan. Detta kan ske på olika sätt, t ex att deras föda minskar,

²⁰ Sigra, P. & Andersson, M. 2014. Buller stör fiskarnas naturliga beteende. Rapporten: Sjöfarten kring Sverige och dess påverkan på havsmiljön. Havsmiljöinstitutet.

försvinner eller får sämre näringsinnehåll. Den bakomliggande orsaken till detta kan exempelvis i sin tur bero på överfiske, exploatering, miljögifter, klimatpåverkan eller invasiva främmande arter. Bottnar med hög biologisk diversitet och produktion ger stabilitet för de djur högre upp i näringskedjan som söker föda på bottenarna – fiskar, marina däggdjur och sjöfågel. Den viktigaste åtgärden för att bottenarna ska nå sin potential med både hög diversitet och produktion, är att lämna dem så ostörda som möjligt.

Länsstyrelserna i Västra Götaland, Halland och Skåne har i ett flerårigt samarbetsprojekt tagit fram en "Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet" vilken beslutades under våren 2020. I denna framgår att den skånska delen av Kattegatt och norra Öresund är det viktigaste området att gå vidare med för skydds- och förvaltningsåtgärder i Västerhavet. Detta grundas på kunskap om befintliga bevarandevärden och på den utveckling och potential som området, genom en påbörjad återhämtningsprocess av bottenfaunan sedan fisket upphörde, har visat. Områdets betydelse stöds även av den studie som forskare vid Göteborgs universitet och Chalmers högskola gjort där de tagit fram en larvspridningsmodell och även tittat på skyddade områdens konnektivitet²¹²². Forskarna hade ett särskilt fokus på Skagerrak och Kattegatt och vid analysen fann de att de norra delarna av det fiskefria området i sydöstra Kattegatt var det viktigaste området att skydda och komplettera nätverket med i svenska vatten.

Larvspridningsstudier kan ge en fingervisning om ett områdes potential och om vilka områden som kan bidra mer eller mindre till diversitet och produktion om störningar och påverkan minskas eller avslutas.

Genom att skydda ett område som är viktigt för konnektiviteten mellan andra skyddade områden, gynnas naturvärdena även i dessa. Hot mot konnektiviteten och områdets funktion för larvspridning är exempelvis olika former av exploatering, inklusive fiske, som skadar substrat, vattenkvalitet, balans i näringsväven eller som påverkar möjlighet till spridning, dvs har en barriäreffekt. Det är därför viktigt att skydda Skånska Kattegatt mot dessa hot genom införande av föreslagna föreskrifter.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår i rapporten "Handlingsplan för marint områdesskydd" (2016) att minst ett marint referensområde per havsområde bör inrättas. Områdena bör utformas så att de bl a kan utgöra referenser för havsmiljödirektivets så kallade deskriptorer, dvs olika beskrivande kvalitéer som används för att bedöma miljöstatus. Skånska Kattegatt kopplar till flera av dessa:

²¹ Havs- och vattenmyndighetens rapport, 2015:24. Identifying new areas adding larval connectivity to existing networks of MPAs.

²² Med konnektivitet menas hur väl organismer, i olika livsstadier, kan röra sig mellan områden, dvs hur väl skyddade områden är förbundna med varandra.

biologisk mångfald, marina näringsvävar, havsbottens integritet och tillförsel av energi, inbegripet undervattensbuller.

Referensområden bör vara utsatta för så liten mänsklig påverkan som möjligt. Utvärderingen av fiskeförbudet som rått i större delen av området sedan 2009 tyder på en positiv effekt, inte minst på bottenfaunan. (Torskens situation är dock fortfarande allvarlig.) Att förbudet redan är infört innebär ett försprång i arbetet med att uppnå ett av syftena med bildandet av naturreservatet om att arter och livsmiljöer, biologiska och ekologiska processer ska kunna utvecklas naturligt. Huvuddelen av övriga Kattegatt har fiskats sedan lång tid tillbaka och på senare år har även andra former av nyttjanden aktualiserats.

Den största lokala påverkan kommer från sjöfart, bl a i form av buller och genom olika former av utsläpp - även de som är tillåtna enligt gällande speciallagstiftning - och genom risk för utsläpp. Det är viktigt att den befintliga sjöfartens påverkan på områdets bevarandevärden minskar för att uppnå syftet med naturreservatet och även för att det ska kunna fungera som ett referensområde. Länsstyrelsen anser att det bör göras möjligt att skärpa reglerna för utsläpp i skyddade områden men att detta främst bör göras i speciallagstiftningen. Det är även viktigt att minska tillförseln av energi inklusive buller i havsmiljön, vilket vad gäller sjöfart kan göras genom skärpta krav på konstruktioner samt begränsningar i framförande och användande. Reservatsföreskrifter når inte tillverkning och konstruktion utan får fokusera på de senare delarna.

Föreskrifterna om tävlingar, militärövningar, maxhastigheten för ett visst segment av sjöfart syftar till att begränsa uppkomst av buller, minska störningar i form av beteendepåverkan och i värsta fall skador på individer genom närvaro och framförande. Främst berör detta marina däggdjur och sjöfågel men även fisk. Studier har visat att ljud från motordrivna fartyg som framförs i höga hastigheter orsakar stress hos fisk vilket kan påverka tillväxt, reproduktion och överlevnad. Ljud som varierar både i amplitud och frekvens har en större påverkan än ett stabilt motorljud²³. Vattenskotrar och motsvarande fartyg framförs ofta på ett sådant sätt, för nöjeskörning i hög fart mer än som färdmedel för transport mellan två punkter, där snabba accelerationer följs av inbromsningar. Körsättet upprepas och färdriktningen är oberäknelig. Andra mindre, motordrivna fartyg kan framföras på liknande sätt och medför därmed både störningar från framförande och buller utöver det som Länsstyrelsen bedömer vara en minimal påverkan. För mindre fartyg som har möjlighet till höga maxhastigheter, såsom de som används för transport av människor för upplevelseturism eller motordrivna fritidsbåtar,

²³ Wysocki, L.E. et al. 2006. Shipnoise and cortisol secretion in European freshwater fishes. Biological Conservation 128:501-508.

införs därför en maxhastighet. Se även bilaga 3 för Länsstyrelsens bemötande till Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.

Militärövningar och andra militära insatser innebär en påverkan som precis all annan sjöfart bl a kommer från närvaro, rörelse, buller (från olika källor) och kan även ha en väsentlig direkt påverkan på botten och all fauna när oexploderad ammunition åtgärdas, varför möjligheten till dessa begränsas. Akuta insatser hindras inte utan begränsningen är utformad så att nödvändiga insatser kan genomföras när och på ett sätt som innebär mindre påverkan på känsliga naturvärden.

I rapporten ”Analys av bevarandevärden i Kattegatt - möjliga MPA²⁴ i Kattegatt, uppdrag i regleringsbrev 2016”, lyfter Havs- och vattenmyndigheten fram ett område som till stora delar sammanfaller med Skånska Kattegatt men som även går in i ekonomisk zon för fortsatt skyddsarbete. De bevarandeåtgärder som myndigheten bedömer vara aktuella för området är förbud mot exploatering, täkt, dumpning samt fiske.

Det är Länsstyrelsens bedömning att för att områdets bevarandevärden ska bestå och utvecklas, med utgångspunkt i det nuvarande kunskapsläget, är det viktigt att området skyddas från olika former av exploatering, störningar (inklusive buller) och främmande arter, särskild invasiva sådana. Uppföljning av områdets bevarandevärden och effekterna av vidtagna åtgärder bör göras för att där så är möjligt anpassa förvaltningen i enlighet med detta.

Faktorer som påverkar områdets bevarandevärden finns både inom och utanför området. Näringsämnen, kemikalier och partiklar når området från land, luft, omgivande havsområde samt från sjöfart. Verksamheter som påverkar botten och organismer knuta till de olika livsmiljöerna är ett hot. Vattenbruk kan utgöra hot; odlingar kan bidra med exempelvis ökad närsaltsbelastning, risk för smittspridning och introduktion av främmande genmaterial. Varken odling eller skörd av organismer är förenliga med syftet att bevarandevärdena ska få utvecklas fritt med minimal mänsklig påverkan. Detsamma gäller jakt.

Många verksamheter som utgör hot kan regleras genom reservatsbestämmelser, t ex olika former av exploatering, friluftsliv och jakt, medan andra som också är hot, t ex fiske och vissa begränsningar för sjöfarten, bör regleras genom annan lagstiftning se ovan.

Skyddsformen naturreservat är den som bäst lämpar sig för detta stora område för att uppnå syftena. De höga bevarandevärdena förekommer dock även utanför

²⁴ MPA= Marine Protected Area

Skånska Kattegatt, i ekonomisk zon. Det finns inget stöd i lagstiftningen för att låta den ekonomiska zonen ingå i naturreservatet. Det är dock Länsstyrelsens bedömning att även angränsande ekonomisk zon borde ges ett starkare skydd, både för de naturvärden som finns där, men också för att fungera som en buffert, genom minskad negativ påverkan, för Skånska Kattegatt.

Som framgår nedan, har Länsstyrelsen föreslagit att Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde ska ingå i Helcom:s och Ospar:s nätverk av skyddade områden "MPA". För ett MPA är det möjligt att med stöd av 7 kap 30§ miljöbalken besluta om sk ordningsföreskrifter. Det är Länsstyrelsens förhoppning om att ett utpekande av ett MPA även ger ett starkare stöd för att reglera fisket.

Beträffande fisket, som är gemensamt inom EU, måste de åtgärder som Länsstyrelsen bedömer behöver vidtas, beslutas om i fiskerilagstiftningen och vara gällande för fiskare av alla berörda nationaliteter. För att sådana bestämmelser ska kunna införas i detta regelverk krävs ett starkt områdesskydd med väl beskrivna bevarandevärden, vad syftet är och vilka åtgärder som krävs.

I enlighet med 16§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m är Skånska Kattegatt prioriterat för skyddsarbete då det ingår i ett större område som är förtecknat i både Fågeldirektivet och i Art- och habitatdirektivet (Natura 2000). Områdets bevarandevärden får ett förstärkt skydd genom att föreskrifter införs men också genom att skötsel och uppföljning säkerställs. Naturreservatet kan bidra till att uppnå såväl regionala som nationella miljömål. Framförallt berörs följande miljö kvalitetsmål: Hav i balans samt levande kust och skärgård, samt Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet inverkar positivt på flera ekosystemtjänster bl a produktion av livsmedel och ökad biologisk mångfald; det gynnar sedimentbevarande, ekosystemets motståndskraft mot förändringar, bevarande av livsmiljöer, rekreation samt vetenskap och utbildning.

Upprättandet av detta naturreservat är även i linje med havsmiljöförordningens åtgärder för att skapa fler skyddade och fiskefredade områden med lämpliga regleringar för att hjälpa till att uppnå god status. (Se åtgärder 7 och 27 i Havs- och vattenmyndighetens rapport God havsmiljö 2020 – del 4 Åtgärdsprogram för havsmiljön).

Länsstyrelsen gör också bedömningen att naturreservatet kommer att vara positivt både för det lokala fisket utanför den fiskefria delen av naturreservatet, samt för att uppnå god ekologisk status enligt vattendirektivet i de närliggande kustvattenförekomsterna.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl och för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter i ett stort, förhållandevis opåverkat havsområde.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser. Det är också förenligt med översiktsplanerna för Höganäs och Båstads kommuner samt föreslagen havsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och synpunkter, se bilaga 3, och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Dessa föreskrifter reglerar rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt i naturreservatet. Länsstyrelsen gör bedömningen att några av ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Flera av ordningsföreskrifterna påverkar inte en befintlig verksamhet utan innebär istället ett förbud mot ett igångsättande. En av föreskrifterna kan innebära att det tar längre tid för vissa fartyg att passera genom området genom att hastigheten begränsas för dessa. Detta kan i sin tur innebära en ökad kostnad för de som berörs. Det är Länsstyrelsens bedömning att restriktionerna inte är av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av varken allmänhetens eller befintliga verksamhetsutövers möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Sverige är medlem i Oskar, se ovan. Som ett led i att skydda havsmiljön har Oskar tagit fram en lista över känsliga eller minskande habitat. Varje medlemsland har ett ansvar att rapportera förekomst av dessa habitat. Med anledning av detta lät Länsstyrelsen utföra en inventering av området 2014. Denna visade att habitatet *sjöpenor och grävande megafauna* dominerade området.

Mot bakgrund av de höga naturvärden som denna inventering visade, men också larvspridningsanalyser som gjorts av andra forskare²⁵ samt en värdering av vad som gynnar natur och skånskt fiske på lång sikt, skickade Länsstyrelsen i juni 2015 en skrivelse till regeringen om att det fiskefria området bör fortsätta vara fiskefritt. Även Länsstyrelsen i Hallands län skickade en skrivelse med samma budskap till regeringen. Skrivelsen föranleddes inte minst av att det pågick en utvärdering av fiskeregleringarna och att deras varande var osäkert.

I maj 2016 delrapporterade det länsstyrelsegemensamma projektet ”*Skydd och förvaltning av marina områden – Västerhavet*” sitt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten och framförde att det berörda området var det högst prioriterade området att skydda på hela västkusten.

I juni 2016 redovisade Havs- och vattenmyndigheten en nationell handlingsplan för marint områdesskydd där man föreslår att ett större, relativt opåverkat område skyddas i varje havsområde. För Västerhavet är förslaget att hela eller delar av det fiskefria området inrättas som referensområde och ges förstärkt skydd genom att fiskeförbudet kompletteras med områdesskydd.

I mitten av juni 2016 föreslog Länsstyrelsen till Naturvårdsverket att ett Natura 2000-område, Nordvästra Skånes havsområde, inrättas till skydd för främst tumlare och övervintrande sjöfågel. Samtidigt föreslog Länsstyrelsen att området också läggs till som ett Helcom MPA. Senare samma månad meddelade Länsstyrelsen regeringen att myndigheten har för avsikt att bilda ett naturreservat i en del av området. Skånska Kattegatt ligger i utsjödelen av detta Natura 2000-område.

I oktober 2016 redovisade Havs- och vattenmyndigheten ett regeringsuppdrag om att analysera bevarandevärdena i Kattegatt. I rapporten föreslår de att ett område som till stora delar överlappar med Skånska Kattegatt inrättas som ett Ospar- och Helcom MPA och att det används som ett referensområde.

I december 2016 beslutade Regeringen att Nordvästra Skånes havsområde skulle läggas till Natura 2000-nätverket enligt både Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet.

Under våren 2017 skickade Länsstyrelsen ut ett tidigt samrådsunderlag gällande bildande av naturreservatet Skånska Kattegatt till kustkommunerna från Helsingborg till Halmstad, svenska och danska fiske- och miljöorganisationer,

²⁵ Moksnes, P.-O., Nilsson Jacobi, M. och Jonsson, P.R., 2015. Identifying new areas adding larval connectivity to existing networks of MPAs. Havs- och vattenmyndighetens rapport, 2015:24.

länsstyrelserna på västkusten och berörda nationella myndigheter. Länsstyrelsen hade även möten med de kommuner som var direkt berörda. Efter en genomgång av inkomna synpunkter höll Länsstyrelsen i januari 2018 ett samrådsmöte med svenska fiske- och miljöorganisationer där även Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Hallands län samt Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU Aqua) deltog. Vid mötet presenterade Länsstyrelsen ett omarbetat och mer konkret förslag på naturreservat.

På uppdrag av Länsstyrelsen utfördes en videokartering, under juni och juli 2018, av det område i norra Öresund som ingår i Skånska Kattegatt. Habitatklassificeringen visade att Ospar-habitatet Sjöpennor och grävande megafauna dominerade området.

Under hösten 2018 redovisade Länsstyrelsen till Havs- och vattenmyndigheten, som fått ett regeringsuppdrag om att föreslå nya områden som MPA enligt Helcom och Ospar, att bl a Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde skulle föreslås till både Helcom och Ospar för att förstärka skyddet. Skånska Kattegatt ligger i sin helhet inom detta område. Under 2019 fick Länsstyrelsen i uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten att inkomma med en beskrivning av naturvärdena i området och att genomföra samråd inför deras redovisning till regeringen.

Den 10 juni 2019 skickade Länsstyrelsen ut ett förslag om bildande av naturreservatet Skånska Kattegatt med föreläggande om synpunkter. Föreläggandet kungjordes även i relevanta tidningar. Under april 2020 kommunicerade Länsstyrelsen förslag till justerade föreskrifter respektive undantag i vissa delar till Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Försvarsmakten. Samtliga inkomna synpunkter och Länsstyrelsens bemötande redovisas i bilaga 3.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagd detta beslut, se bilaga 4.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med berörda myndigheter och intressenter vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se Bilaga 5.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av landshövding Anneli Hulthén med naturvårdshandläggare Eva Ohlsson som föredragande. Vid den slutliga handläggningen har också miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektörerna Cecilia Backe och Ingela Lundqvist, länsassessor Caroline Tornhill, enhetschef för Fiske- och restaureringsenheten Johan Wagnström, samt förvaltare och platschef på Kullaberg Daniel Åberg medverkat.

Anneli Hulthén

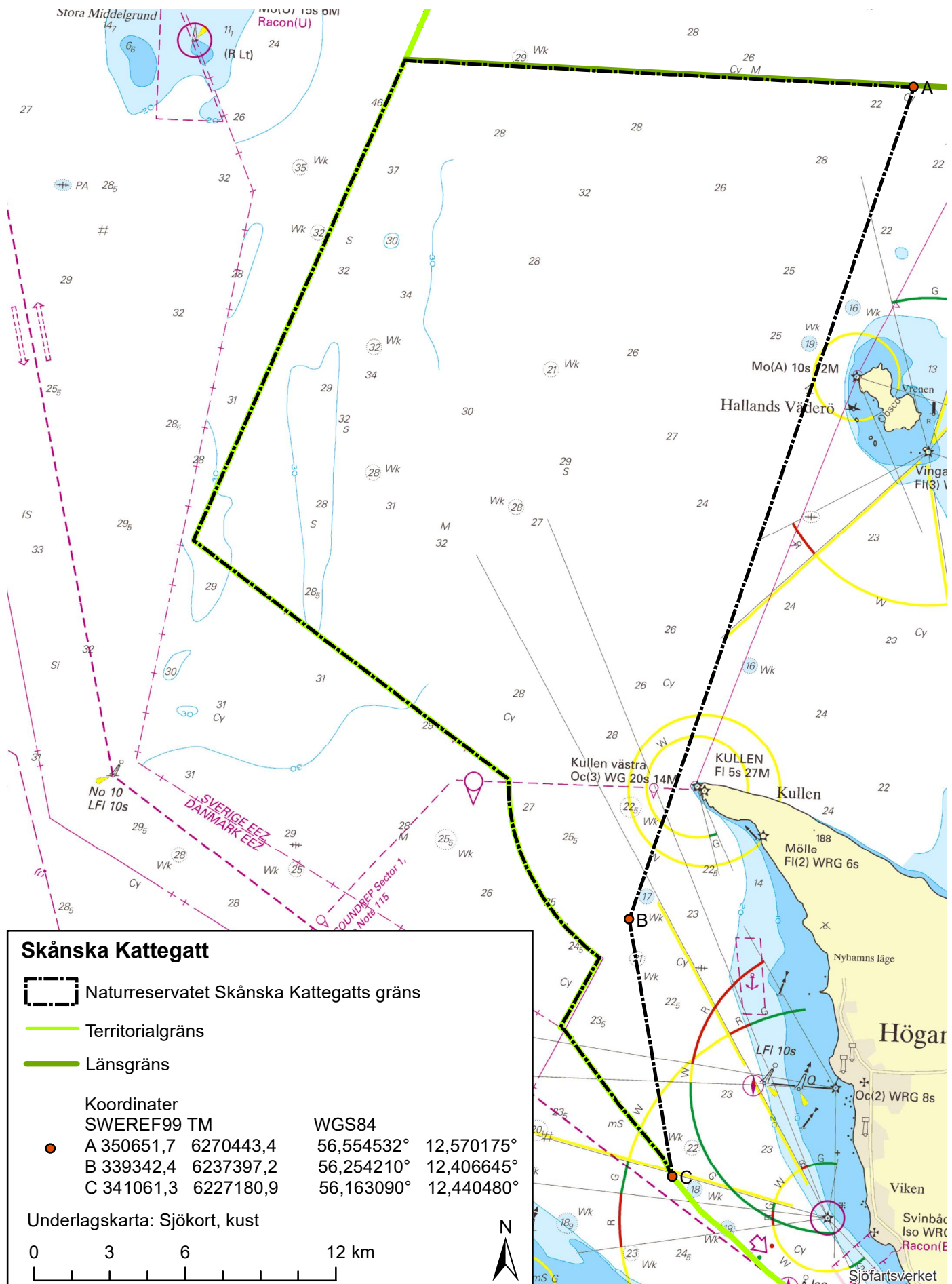
Eva Ohlsson

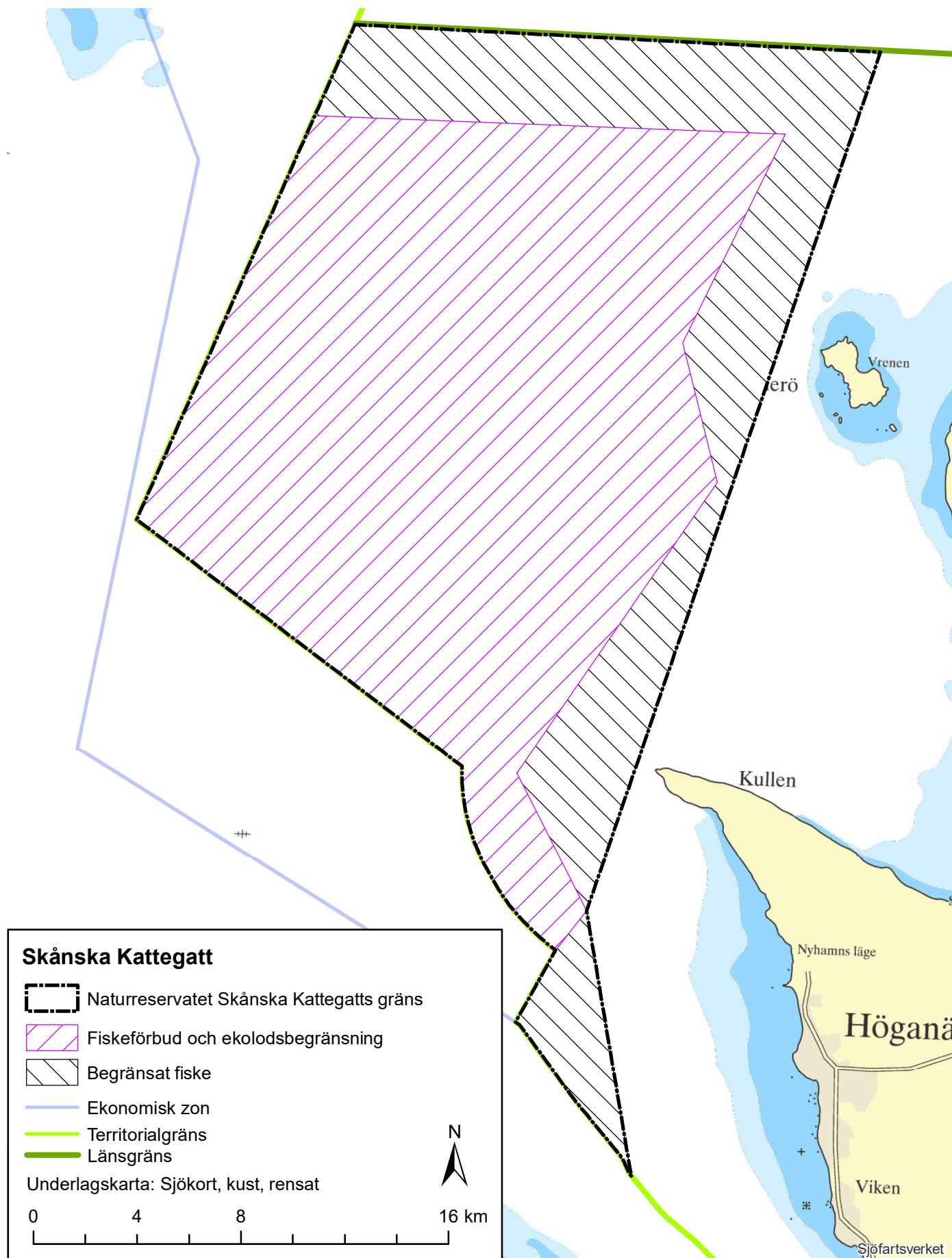
Denna handling har hanterats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Bilagor

- 1 Naturreservatet Skånska Kattegatts avgränsning
- 2 Områden där fiske och användning av ekolod bör begränsas
- 3 Inkomna yttranden angående förslag, av den 5 juni 2019, till bildande av naturreservatet Skånska Kattegatt samt Länsstyrelsens bemötande
- 4 Skötselplan
- 5 Hur man överklagar
- 6 Sändlista (publiceras ej)

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Inkomna yttranden angående förslag, av den 5 juni 2019, till bildande av naturreservatet Skånska Kattegatt samt Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen tackar för alla synpunkter som kommit in på materialet tillhörande det föreslagna naturreservatet Skånska Kattegatt. Nedan redovisas dessa yttranden samt i förekommande fall Länsstyrelsens bemötande av dessa. Vissa skrivelser innehåller även en sammanfattning av Länsstyrelsens förslag och andra beskrivningar av bakgrunder. Dessa yttranden har reducerats i denna sammanställning vilket anges särskilt. Andra organisationer har valt att hänvisa till eller komplettera med sitt yttrande under det tidiga samrådet. I de fall de två yttrandena skiljer sig redovisar Länsstyrelsen båda nedan. Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Försvarsmakten har under april 2020 inkommit med kompletterande yttranden efter att Länsstyrelsen föreslagit justerade föreskrifter och undantag i vissa delar. Myndigheternas synpunkter redovisas nedan.

Nationella myndigheter

Naturvårdsverket:

Myndigheten avstår från att yttra sig.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV): Reducerad

Havs-och vattenmyndighetens inställning

Havs-och vattenmyndigheten tillstyrker i huvudsak förslag till bildande av naturreservatet av naturreservatet Skånska Kattegatt i Höganäs och Båstad kommuner.

Havs-och vattenmyndigheten anser inte att hela området är lämpligt som opåverkat område utan det kan finnas behov av zoneringsdelar där delar av området är något påverkade.

Synpunkter

Detta yttrande utgår från Havs- och vattenmyndighetens slutsatser i regeringsuppdrag 2018 M2017/03180/S *Marina skyddade områden utan lokal mänsklig påverkan* gällande vad som är särskilt viktigt avseende syftesbeskrivning, regleringar och åtgärder vid inrättande av skyddade områden som ska ha ett starkt skydd utan lokal mänsklig påverkan.

Länsstyrelsen har till HaV lyft att man önskar se detta område som ett marint skyddat område utan lokal mänsklig påverkan i Västerhavet. HaV bedömer att delar av området kan definieras som opåverkat område. Då området är mer opåverkat i vissa delar kan det vara möjligt att tänka sig en zonering där graden av påverkan kan variera i olika zoner. Det kan innebära att det i vissa delar av området kan vara öppet för mer skonsamma fiskeredskap, som exempelvis skötselområde 2 och behoven kopplade till de internationellt viktiga sjöstråken. HaV föreslår att Länsstyrelsen undersöker möjligheten till zonering, exempelvis där den del av naturreservatet som är helt fri från fysisk exploatering och mänsklig påverkan, skötselområde 1, avgränsas som opåverkat område.

Syfte

Enligt regeringsuppdraget 2018 M2017/03180/S bör syftesbeskrivning för opåverkade skyddade områden säkerställa att samtliga, i området ingående naturtyper och arter skyddas och bevaras i ett naturligt skick. Därmed föreslår HaV att syftet för Skånska Kattegatt bör inkludera formuleringen: "bevara havsmiljön i ett ursprungligt och opåverkat skick". HaV anser även att Länsstyrelsen bör formulera om meningen "Människans negativa påverkan ska vara minimal" eftersom det kan vara svårt att avgöra vad som är minimal påverkan. Istället föreslår HaV att meningen kan lyda "området ska vara utan mänsklig påverkan".

Inom ramen för syftesbeskrivning föreslår länsstyrelsen att syftet ska uppnås genom att allt fiske i huvuddelen av naturreservatet förbjuds med stöd av EU:s gemensamma fiskeripolitik och genom den nationella fiskelagstiftningen. HaV anser att detta är lämpligt tillvägagångssätt för att reglera fiske såväl inom som utanför trålgränsen. Länsstyrelsen har i sitt förslag när det gäller övrig del av naturreservatet föreslagit att inget fiske förutom burfiske efter havskräfta ske under lekperioden (1 januari - 31 mars) för torsk. Under övrig del av året inom det område där fiske tillåts kan fiske bedrivas med bur, nät eller handredskap. Fisket ska ske på ett sådant sätt att marina däggdjur och sjöfågel endast löper minimal risk att skadas eller drunkna som bifångst. HaV anser dock att specifika åtgärder, vad avser reglering av fiske, som rör möjligheten att nå bevarandemålen inte kan fastställas i detta läge utan behöver utvecklas under processens gång.

HaV anser att det inte är lämpligt att precisera exempel på detaljerade tekniska regleringar och åtgärder i den mån som nu redogörs för inom syftesbeskrivningen. Flera av dessa exempel föreslår HaV bör kunna istället specificeras under avsnitten om föreskrifter och skötselåtgärder. Som exempelvis denna formulering: "en nationell myndighet så som HaV utreder dels möjlighet att tillverkare av navigations- och annan teknisk utrustning utvecklar produkter där ekolodet kan kopplas bort och dels verkar för att det på sjökort införs ett hänsynsområde,

motsvarande det område där det inte bör vara tillåtet att fiska, där användning av ekolod avrådes, alternativt att HaV verkar för att tillverkare utvecklar ekolod som inte använder eller har spilljud inom tumlares hörselområde (200 Hz - 180 kHz)". Detta är en viktig åtgärd men kan formuleras om inom syftesbeskrivningen för att istället bli mer detaljerad inom beskrivning av åtgärder.

Beskrivning av områdets bevarandevärden

Vid eventuella regleringar av exempelvis fiske eller provningar av verksamheter till havs är det särskilt viktigt att marina värden och naturtyper är väl beskrivna och kartlagda.

Inom ramen för beskrivning av områdets bevarandeområden vill HaV särskilt betona att det är mycket viktigt att Länsstyrelsen lyfter fram områdets betydelse som ett opåverkat och särpräglad mjukbottenområde med representativa och unika marina värden i ett i övrigt nyttjat område (Kattegatt). Detta lyfter även fram områdets relevans som ett värdefullt referensområde för den marina miljön i Västerhavet.

HaV arbetar tillsammans med kustlänsstyrelserna med genomförandet av en handlingsplan för marint områdesskydd. Inom handlingsplanen har ett behov av att utveckla ett enhetligt nationellt ramverk med tydliga processer, definitioner och begrepp identifierats, för att kunna utveckla och utvärdera frågor kring ekologisk representativitet och funktionalitet, samt möjliggöra en åtgärdsinriktad och adaptiv förvaltning. Som en grund för ramverket har ett antal huvudbevarandevärden som tjänar som grund för målbeskrivning och utveckling av bevarandeåtgärder identifierats. HaV skulle gärna se att Länsstyrelsen undersöker möjligheten att kategorisera naturtyper utifrån de sju huvudbevarandevärden identifierade i Handlingsplanen för marint områdesskydd. Detta bidrar till utvecklingen av en harmoniserad åtgärdsinriktad förvaltning. Skötselplanen är uppdelad i skötselområden med tillhörande bevarandemål där även mål för Natura 2000 samt Ospar- och Helcom habitat ingår. HaV skulle dock vilja se mätbara bevarandemål för samtliga Natura 2000 habitat samt Ospar- och Helcom habitat. För närvarande är habitaterna illustrerade i karta men bör även ha mätbara mål för att möjliggöra uppföljning av området marina miljöer.

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen delar HaV:s tankar om att indela området i zoner och behåller därför den zonering som framfördes i remisshandlingarna där zonerna följer gränsen för hur fisket får bedrivas. Påverkan från olika former av sjöfart skiljer sig inom och mellan zonerna. Länsstyrelsens anser att de skilda förutsättningarna gör att hela området är mycket värdefullt för uppföljning och forskning, som ett referensområde för övriga Kattegatt.

Angående HaV:s förslag att inkludera formuleringen ”bevara havsmiljön i ett ursprungligt och opåverkat skick” och ändra formuleringen ”...minimal mänsklig påverkan..” till ”utan mänsklig påverkan”; Även om denna målsättning hade gynnat bevarandevärdena bedömer inte Länsstyrelsen att det är realistiskt att genomföra eller ger en korrekt beskrivning av dagsläget. Länsstyrelsen behåller därför skrivningarna.

Angående de åtgärder som rör fisket som Länsstyrelsen anser nödvändiga för att uppnå syfte och bevarandemål med inrättandet av naturreservatet, så fastställs de inte genom beslutet om bildande av naturreservatet eftersom detta beslut inte innehåller föreskrifter som reglerar fiske. Det är Länsstyrelsens förhoppning att Sverige i förhandling med berörda nationer kommer överens om att införa nödvändiga åtgärder.

Regelrådet:

Remissen innehåller inget förslag till författningstext. Remissen omfattas därmed inte av Regelrådets granskning och borde därför inte ha remitterats till Regelrådet.

Försvarsmakten (FM):

FM framför erinran.

Sammanfattning

Riksdagen har i den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016-2020 beslutat att en sammanhängande planering för totalförsvaret ska återupptas. Beslutet medför att totalförsvarsplaneringen ska beaktas i all samhällsplanering. Vidare har regeringen i planeringsanvisningar för det civila försvaret specificerat att myndigheter har ett särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap, enligt förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052), och att dessa ska återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret.

Inom det område som föreslås som naturreservat i södra Kattegatt måste det finnas utrymme för FM att genomföra sitt, av riksdag och regering, givna uppdrag och ansvar utan att begränsas av reservatsföreskrifter. Vidare förbehåller sig FM rätten att genomföra insatser (t.ex. röjning av minor) på sådant sätt och med sådan materiel som är nödvändig för att lösa aktuell uppgift.

Bakgrund

FMs verksamhet ger upphov till undervattensbuller genom till exempel användande av aktiv sonar och undervattenssprängningar. Detta kan ske både

under övningsverksamhet och vid skarp verksamhet (insatser).

Övningsverksamhet bedrivs i enlighet med hänsynsreglerna i miljöbalken och annan tillämplig lagstiftning, vilket bland annat innebär att den plats som är mest lämpad för övningen väljs. I huvudsak genomförs övningsverksamhet inom FMs sjöövningsområden och sprängområden, vilka utgör riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken, men kan även ske på annan plats. Den skarpa verksamhet som FM genomför, d.v.s. insatser av något slag (t.ex. minröjning, ubåtsjakt eller hävdande av svenskt territorium), måste dock kunna genomföras oavhängigt restriktioner, exempelvis sådana som är relaterade till undervattensbuller.

FM har till uppgift att skydda svenskt territorium. För att kunna utföra detta uppdrag nyttjas censorer som finns ombord på fartyg när myndigheten finner det nödvändigt. Detta ska FM kunna utföra överallt utan begränsningar. FM ansvarar även för att i Sverige omhänderta och oskadliggöra av militära sjöfynd. FM ska efter framställan stödja Kustbevakningen och Räddningstjänsten med lokalisering, identifiering, indikering, sanering och oskadliggörande om sjöfyndet eller objektet bedöms innehålla. Detta regleras i RPSFS 2007:4 FAP 208-3. Som ett led i detta följer FM upp de kända mineringar som finns inom Svensk ekonomisk zon och fram till strandlinjen. I detta arbete nyttjar fartygen de censorer som finns under vattenlinjen. Avseende oskadliggörande av sjöfynd görs detta på en plats utifrån en riskbedömning för skada mot egen personal eller tredje man. Det kan därför ske på den plats som objektet upptäcktes och denna bedömning utförs av FM. Mot bakgrund av denna beskrivning är det av yttersta vikt att vid skapandet av naturreservat att myndigheter inom totalförsvaret inte begränsas när myndigheterna ska utföra sitt, av riksdag och regering, givna uppdrag.

FMs synpunkter

FM anser att följande förändringar bör genomföras i förslag till beslut och skötselplan naturreservatet Skånska Kattegatt för att FM ska kunna genomföra sitt, av riksdag och regering, givna uppdrag och ansvar utan att begränsas av reservatsföreskrifterna.

- Under stycket "undantag från reservatsföreskrifter" bör punkt 5 omformuleras, förslag följer nedan. Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för;

Myndigheter inom totalförsvarets militära del att bedriva verksamhet eller genomföra insatser kopplat till militär verksamhet inom naturreservatet.

- Under stycket "undantag från reservatsföreskrifter" bör punkt 6 bör utgå med hänsyn till ovan beskrivna myndighetsuppdrag.

FM önskar få kopia på kommande beslut i ärendet för kännedom.

Yttrande, 30 april 2020, angående justeringar av undantag från föreskrifter

Försvarsmakten har fått en förfrågan från Länsstyrelsen i Skåne län gällande samrådsyttrande för områdesskydd Skånska Kattegatt.

Efter samverkan inom Försvarsmakten föreslås att följande text ersätter förslaget.

Detta mot bakgrund av det uppdrag Försvarsmakten har att skydda svensk stat och hävda svenskt territorium.

Försvarsmaktens förslag på ändring;

Föreskrifterna utgör ej hinder för att:

- Myndigheter inom totalförsvarets militära del undantas, över tiden, vid lösande av uppgiften att övervaka och hävda svenskt territorium på, under och över ytan inom naturreservatet.

(Ref Beslut om naturreservat Ölands södra rev i ärende FM2019-25807 som har likartat syfte fast på land).

- Myndigheter inom totalförsvarets militära del genomför, över tiden, insatser kopplat till militär verksamhet med avsikt att undersöka tillståndet på de minor och annan oexploderad ammunition som finns i området.
- Myndigheter inom totalförsvarets militära del genomför, över tiden, insatser kopplat till militär verksamhet inom naturreservatet när det gäller akut fara för miljö, sjöfart eller människoliv. Vid detta fall ska Länsstyrelsens naturvårdsförvaltare informeras i händelse av sådana insatser, om möjligt innan åtgärder vidtas.

I övrigt har Försvarsmakten inga ytterligare synpunkter på remissen

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen har gjort vissa ändringar i de undantag från föreskrifterna som berör Försvarsmakten, bl a vid situationer när Sveriges säkerhet hotas. Naturreservatets föreskrifter inklusive undantag gäller tills vidare.

Föreskrifterna reglerar inte överflygning. Vid eventuell överflygning på låg höjd är det dock önskvärt att särskild hänsyn tas till områdets djurliv och den bullerstörning i havsmiljön som kan uppstå.

Länsstyrelsen instämmer med att det är viktigt att Försvarsmakten ska kunna göra insatser i naturreservatet för att åtgärda t ex den oexploderade ammunition som finns kvar på havsbotten i de fall när dessa bedöms utgöra en akut fara för miljö, sjöfart eller människoliv. Av hänsyn till naturreservatets höga naturvärden; t ex tumlare, torsk och bottenfauna och då ett av syftena med naturreservatet är att människans påverkan ska vara minimal, eftersom havsområdet i övrigt är starkt

påverkat, är det dock viktigt att även begränsa militära insatser till de som verkligen är nödvändiga i just detta geografiska område. Enligt det datamaterial som i dagsläget är tillgängligt är det lägst antal tumlare i området under perioden 1 dec t o m 28 februari. Tumlarpopulationen löper därför minst risk att skadas av insatser under denna tidsperiod. För att påverkan på individer ska bli så liten som möjligt är det viktigt att anpassa buller och andra former av energi i samband med detta så att de så mycket som möjligt ligger utanför tumlarens hörselområde. Det är även viktigt att anpassa verksamheter så att den torsklek som förekommer inom området under 1 januari t o m 31 mars inte påverkas. Ett livskraftigt torskbestånd är viktigt för hela den ekologiska balansen i havet.

För åtgärder som regleras av föreskrifterna och som inte är akuta eller omfattas av undantagen krävs ett dispens- eller tillståndsförfarande. Det kan även krävas Natura 2000-tillstånd för sådana verksamheter, på samma sätt som i andra skyddade områden t ex Ravlunda skjutfält.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM):

I egenskap av tillsynsmyndighet för försvarssektorn önskar Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) framgent i ett tidigare skede ta del av arbetet med framtagande av föreskrifter som berör Försvarsmaktens verksamhet.

När det gäller undantaget i föreskrifterna för Försvarsmaktens insatser när det gäller en akut fara anser FIHM att även FIHM ska informeras, utöver naturreservatets naturvårdsförvaltare.

När det gäller information om olycka, oljeutsläpp eller annan liknande oförutsedd händelse anser FIHM att även FIHM ska informeras, utöver naturreservatets naturvårdsförvaltare, och att detta ska ske skyndsamt i varje fall.

Länsstyrelsens bemötande:

Undantag från föreskrifter utgör en del av föreskrifterna. De föreskrifter som finns med i ett beslut om bildande av naturreservat ska vara nödvändiga för att uppnå syftet med naturreservatet. Anledningen till att förvaltaren ska informeras, i de aktuella fallen, är för att få kännedom om verksamheterna och bl a kunna följa upp deras påverkan på naturvärdena. Länsstyrelsen ser inte att vi har möjlighet att besluta om att FM ska informera FIHM.

Kustbevakningen:

Kustbevakningen har, utifrån sitt verksamhetsområde synpunkten att man i undantagen som finns ändrar att kustbevakningen är undantagen i sin tjänsteutövning. Nuvarande text säger i vår tillsynsverksamhet.

Vi anser att man vid införandet av nya områden bör harmonisera alla regler så att ett nytt område liknar andra områden för att både allmänhet och tillsynsmyndigheter lättare ska förstå och kunna övervaka. Idag gäller olika regler för olika reservat och olika fiskeregler för områden som inte är lätta att följa för allmänhet eller kontrollera för tillsynsmyndigheter. Några av punkterna i remissen är inte realistiska att kontrollera eller att övervaka.

Punkt 5 som föreskrift. Fartyg större än 15 meter kan gå fortare än 15 knop och ska det vara fritt för dessa att köra fortare?

Svårt att övervaka, bättre med generell fartbegränsning för alla fartyg.

Punkt 8 Tävlingar i området bör ha skriftlig dispens från länsstyrelsen så vi kan övervaka om någon arrangerar tävlingar.

Punkt 14 Att yrkesfartyg eller fritidsfartyg inte ska få använda ekolod går inte att övervaka och lagföra och kan också vara direkt farligt för yrkessjöfarten ur en säkerhetsaspekt.

Vi ser också att nya bestämmelser för yrkesfiske och fritidsfiske behöver harmonisera med befintliga men förväntar oss att Havs och vatten myndigheten svarar separat på remissen.

Länsstyrelsens bemötande:

Tillsynsverksamhet är ändrat till tjänsteutövning.

Punkt 5. Ja, men endast fritt i förhållande till just den reservatsföreskriften.

Länsstyrelsens bedömning är att fartyg större än 15 meter vanligen framförs på en annan typ av rutt som är mer förutsägbar för marina organismer.

Punkt 8. Eftersom anordnande av tävling är förbjudet krävs det en dispens för ett genomförande.

Punkt 14. Det finns ingen föreskrift som förbjuder ekolodsanvändning i naturreservatet. Däremot anser Länsstyrelsen att det är viktigt att bl a begränsa användningen av ekolod på de fartyg där det är möjligt och redovisar därför ett antal åtgärder för att uppnå syftet med naturreservatet.

Naturhistoriska riksmuseet (NRM):

Naturhistoriska riksmuseet stödjer förslaget till naturreservat, vilket är framtaget på goda vetenskapliga grunder och bl.a. kommer bidra till att tumlarens bevarande prioriteras. Museet hänvisar i övrigt till sitt tidigare yttrande (se nedan) som

redovisas i bilagan till förslaget. Vad gäller skötselplanen med avseende på tumlare så hänvisar NRM till HaV och åtgärdsplanen för tumlare.

Yttrande i tidigt samråd, 2017-06-08:

Sammanfattning

Naturhistoriska riksmuseet (NRM) har av Länsstyrelsen Skåne getts tillfälle att yttra sig i tidig samrådan gällande reservatsbildningsprocessen av ett område i södra Kattegatt, kallat "Skånska Kattegatt" med hänsyn till tumlare. NRM stödjer Länsstyrelsens förslag, samt ger ytterligare kommentarer.

Naturhistoriska riksmuseets yttrande

NRM stödjer Länsstyrelsen i Skånes förslag till inrättande av naturreservat med föreslagen gräns. Beträffande regleringar stödjer NRM Länsstyrelsens förslag att hela det fiskefria området (det röda området i Länsstyrelsens Bilaga 2) förblir fiskefritt, samt att en buffertzona med reglerat fiske säkerställs i angränsande vatten för att bevara det föreslagna naturreservatets värden. NRM stödjer även förslaget att skydda hela det föreslagna naturreservatet från markexploatering som kan påverka negativt genom bullerpåverkan och förstörda bottenar. Om bullerstörning från fartyg påvisas ha negativ påverkan på Bälthavspopulationen av tumlare och detta kan minskas genom reglering av båttrafik utanför farleder inom det föreslagna naturreservatet ställer sig NRM även positivt till detta.

NRM ser positivt på den utökade botteninventering som ska utföras söder om den tänkta reservatsgränsen samt in i norra Öresund under 2017-2018 för att utvärdera vilket fiske som kan tillåtas för att utveckla områdets bevarandevärden. NRM anser att även bifångster av tumlare bör tas i beaktande i denna utvärdering.

Liksom anges i Länsstyrelsens samrådsinformation utgör havsområdet kring Kullen samt norra Öresund ett högdensitetsområde för tumlare, främst under perioden mars-augusti, dvs. under samma period som kalvning och parning sker (Sveegaard et al. 2011). Enligt Länsstyrelsen i Skånes hemsida är idag allt fiske förbjudet i norra Öresund mellan 1 februari och 31 mars, med vissa undantag, bland annat för sjuryggfisket. Reglering av detta fiske kan vara en nyckelfaktor för en effektiv förvaltning av tumlarpopulationen.

Liksom vidare anges i Länsstyrelsens samrådsinformation är det största hotet mot tumlare i området att fastna och drunkna i stormaskiga bottensatta garn, såsom torsk- och sjuryggsgarn. I samband med uppdateringen av åtgärdsprogrammet för tumlare har SLU Aqua med hjälp av GIS tagit fram kartor över bifångstrisk för tumlare i svenskt fiske. De preliminära resultaten visar att för

Bälthavspopulationen är risken som störst i ett område som sträcker sig från havsområdet kring Kullen (både västra och östra sidan) och ned till Saltholm i södra Öresund under mars - november. En viss förhöjd risk finns även längs Hallandskusten under juni-augusti. Kring Kullen är risken som störst under mars-augusti. Detta beror på att under denna period är tumlartätheten som högst och under framförallt januari-mars bedrivs garnfiske efter sjurygg. Att bifångst är en relativt vanlig dödsorsak för tumlare i området under denna tid på året stöds även av data om insamlade tumlare som påträffats döda på stränderna. På uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten samlar NRM in ett begränsat antal påträffade döda tumlare från alla svenska vatten för fastställande av dödsorsak, undersökning av hälsostatus och provtagning. En stor andel av de döda tumlarna som påträffas från Skälderviken, Kullaberg och Öresund under vår och försommar visar tecken på drunkning eller yttre skador av fiskeredskap, enligt obduktionsrapporter från Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Bifångstanalyser liknande SLU Aquas har nyligen publicerats av Beest *et al.* (2017)¹. Artikeln fokuserar på det huvudsakliga utbredningsområdet för Bälthavspopulationen av tumlare. I artikeln har även effekten av olika bifångstscenarier modellerats, liksom effekten av pingeranvändning och två temporära fiskefria områden. Beräkningarna bygger på registrerade rörelse- och utbredningsmönster av tumlare, vetenskapliga studier av hur tumlare reagerar på pingers, samt data om danskt och svenskt yrkesfiske under 2014. Detta visar bl.a. att vid fortsatt fiske utan åtgärder beräknas tumlarpopulationen minska med 6,5 % (för beräknad trolig bifångstnivå, 28 % för värsta scenario), jämfört med om inget garnfiske bedrivs. Om pingers skulle användas fullt ut beräknas populationen minska med 21,7 %, trots att noll tumlare skulle bifångas. Detta beror på att tumlarna skulle förflytta sig till områden med sämre födoförhållanden. Om istället allt garnfiske i Öresund och ytterligare ett område i danska vatten skulle stängas under juni-november beräknas populationen endast minska med 3,6 %. En kombination av de två temporära fiskeförbudsområdena och pingers beräknas resultera i en minskning på endast 0,8 %. Tidsperioden för det temporära fiskeförbudet baserades på när energibehovet för vuxna honor beräknas vara som störst p.g.a. digivning. Sammantaget indikerar denna studie att en kombination av åtgärder kan behövas för att bibehålla ett kustnära garnfiske utan negativ inverkan på tumlarpopulationen.

¹ Beest, F.M., Kindt-Larsen, L., Bastardie, F., Bartolino, V., Nabe-Nielsen, J., 2017. Predicting the population-level impact of mitigating harbor porpoise bycatch with pingers and time-area fishing closures. *Ecosphere* 8.

Gruppen Sälar och fiske på SLU Aqua undersöker effekten av pingers i området runt Kullen, vilket är ett steg mot minskad bifångst av tumlare. ASCOBANS (2016) rekommenderar dock att negativa effekter på populationsnivå bör undvikas, vilket skulle kunna uppstå om pingers skrämmar bort tumlare från kritiska områden eller orsakar störning i reproduktionsområden. Ytterligare en möjlighet kan vara instrument som skickar ut tumlarlika signaler (Porpoise ALert, PAL) istället för skrämmsignaler. Tumlarlika signaler har visats öka tumlarens egna ekolokaliseringsaktivitet, vilken ökar dess möjlighet att upptäcka nät (Culik et al. 2014). Preliminära resultat finns tillgängliga från en studie där tre kommersiella garnbåtar fiskade efter plattfisk, antingen med eller utan PAL-instrument, i sydöstra Östersjön under 2014-2016. Resultaten från över 900 fisketillfällen visar på en signifikant minskning av antalet bifångade tumlare (18 utan PAL och 3 med; Chladek et al. 2017). Kunskap saknas dock om långtidseffekten av detta instrument.

Fiske med burar utgör inget hot mot tumlare och NRM kan inte se några problem med att burfiske kan tillåtas mellan trålgränsen och reservatets östra gräns som Länsstyrelsen föreslår.

Trålfiske utgör ett mycket litet direkt hot mot tumlare. Däremot kan förstörda bottenhabitat för tumlarens bytesdjur, såsom sand/ler/bergstubb (*Pomatoschistus* sp.) och tobis (*Ammodytes* sp.), utgöra ett indirekt hot. Sveegaard *et al.* (2012) har visat att dessa arter är viktiga bytesdjur för Bälthavspopulationen av tumlare som uppehåller sig i området. Stubbarna lever på djup ner till och med 40-50 m på sandiga, leriga, skalgrusiga bottenar och livnär sig bland annat på havsborstmaskar och kräftdjur. Tobis är planktonätande fiskar som gömmer sig i hålor i sanden när de inte födosöker. De kan finnas ner till 100 m djup beroende på art och trivs på sandiga-eller skalgrusbottenar. Torsk och vitling som också ingår i tumlarens föda livnär sig på tobis och kräftdjur, vilket också visar på vikten av att bevara oskadda bottenstrukturer.

Liksom som Länsstyrelsen Skåne påpekar är det viktigt att inrätta samverkansgrupper för en bättre och mer adaptiv förvaltning där fiske, forskning och förvaltning samråder med varandra kontinuerligt.

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen tackar för intressanta synpunkter och upplysningar om forskningsresultat. Länsstyrelsen har fått i uppgift att studien av Beest *et al.* (2017) ska tolkas annorlunda. Oavsett detta är den typen av modellering mycket intressant som del i ett underlag för framtida förvaltningsåtgärder i ett område

större än Skånska Kattegatt. För detta krävs naturligtvis data med hög upplösning om tumlarförekomst i en löpande uppföljning. Studier, som den ovannämnda, kan bl a visa på hur stora områden som måste studeras. Det vore önskvärt om den tumlarövervakning som NRM påbörjat på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten utökades.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI):

SMHI har tagit del av rubricerat förslag till beslut och har följande synpunkter.

Yttrandet avgränsas till SMHIs kompetensområden oceanografi.

SMHI ställer sig positiv till att området Skånska Kattegatt föreslås bli naturreservat. Området har haft ett fiskeförbud sedan 2009, vilket varit gynnsamt för de bottenlevande arterna. Att ytterligare förstärka och förlänga skyddet för området, genom införandet av ett naturreservat ger fler positiva effekter för andra grupper i ekosystemet, bland annat i form av mindre buller och utsläpp.

Som naturreservat kan Skånska Kattegatt bli ett område som kan skydda och bevara men även ge kunskap om naturliga artsamhällen och processer. Områden med så liten mänsklig påverkan som möjligt behövs som referens för deskriptorer och indikatorer som används i utvärdering av miljön i andra havsområden.

Remisshandlingarna hänvisar i några punkter till vattendirektivet angående bedömning av ekologisk och kemisk status. Då största delen av området ligger utanför vattendirektivets gräns menar SMHI att det är mer relevant att använda havsmiljödirektivets kriterier även i dessa fall.

Bland de åtgärder och regleringar som föreslås för naturreservatet är att förbud för fartyg att släppa ut barlastvatten införs för att begränsa spridning av invasiva arter. SMHI noterar att barlastvattenkonventionen har trätt i kraft och från 2024 får inget fartyg släppa ut orenat barlastvatten.

Slutligen delar SMHI den förhoppning som uttrycks i samrådsunderlaget, att det *Haploops*-samhälle som beskrevs av C G J Petersen i början på 1910-talet kan återkomma. Dock är det kanske inte möjligt, eftersom orsakerna till att samhället försvunnit är flera. Men införandet av ett naturreservat är i alla fall ett steg i rätt riktning.

Länsstyrelsens bemötande:

Justeringar angående vatten/havsmiljödirektiv och barlastvatten är gjorda.

Sveriges geologiska undersökning (SGU):

SGU hänvisar till tidigare yttrande i ärendet (2017-06-07, SGU dnr 33-691/2017, under det tidiga samrådet;

SGU har inget att erinra vad gäller inrättandet av ett naturreservat i det föreslagna området. Vi vill dock påpeka att kunskapen om bottenbeskaffenheten i området är mestadels framtagen av SGU under myndighetens översiktliga kartläggning (skala 1: 100 000) under åren 1984 till 1988, se bl.a.

<https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-maringeologi.html>.

Bottenbeskaffenheten avgör vilket substrat samt delvis habitat och biota som förekommer i olika områden. Av den anledningen anser SGU att en mer detaljerad och modern kartläggning av områdets bottenbeskaffenhet, djupförhållanden, substrat och habitat bör göras för att få en bättre kunskap om vad som skyddas.

Förutom biologiska skyddsvärden kan även t.ex. geologiska naturvärden förekomma som bör uppmärksammas. Dessutom finns det önskemål från samhällets sida att ha kunskap om grus- och sandförekomster på haysbottnen med anledning av det nationella miljömålet Grundvatten av god kvalitet. Sådana förekomster kan förekomma i den nordvästra delen av området.

Länsstyrelsens bemötande: Materialutvinning är inte förenligt med ett bevarande av områdets naturvärden ej heller med syftet att det ska fungera som ett referensområde med minimal mänsklig påverkan.

Sjöfartsverket:

Yttrande

Sjöfartsverket ser positivt på syftet med bildande av naturreservatet men avstyrker förslaget till föreskrifter. Sjöfartsverket anser att förslag till föreskrifter måste ändras med avseende på fartbegränsning inom området samt regler om utsläpp från fartyg. Båda föreskrifterna C4 och C5 ska tas bort ur förslaget, se nedan synpunkter.

Sjöfartsverket ser brister i utredningen av konsekvenserna av föreslagna föreskrifter C4 respektive C5.

Synpunkter

Fartbegränsning

Reservatsföreskrift C5 anger följande: *Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att: 5. i en högre hastighet än 15 knop framföra yrkesfartyg som har en längd mindre än 15 meter i vattenlinjen, eller motordrivna fritidsfartyg oavsett storlek,*

Föreskrift C5 bedöms inte ha en direkt påverkan på den större handelssjöfarten (då handelsfartyg över 15 meters längd är undantagna) men fritidsbåtstrafiken kommer att begränsas kraftigt och påverkas negativt.

Ungefär en tredjedel² av alla fritidsbåtar i Sverige har maxhastigheter över 15 knop. Inom hela området för det föreslagna naturreservatet förekommer fritidsbåtstrafik. Framför allt i den södra delen av området (norra Öresund) där förslaget till viss del även inkluderar befintligt område för riksintresse friluftsliv vilket även inkluderar båtliv. Sjöfartsverket ser att fartbegränsningen begränsar framförandet av fritidsbåtar inom ett stort område. Det begränsar även fritidsbåtars möjlighet till att snabbt korsa handelssjöfartens sjötrafikstråk och därmed en indirekt påverkan på handelssjöfarten. Sjöfartsverket ser även stora svårigheter med att övervaka och bedriva tillsyn på en fartbegränsningsföreskrift i ett sådant vidsträckt område.

Utsläpp av olja och avfall

Rådande svensk lagstiftning som reglerar utsläpp från fartyg i området³ är till stor del baserade och sammanfallande med internationella regelverk för handels-sjöfarten. Enligt dessa regelverk ingår Kattegatt i specialområde Östersjön där det redan idag råder förbud mot utsläpp av olja, oljehaltiga blandningar (oljehalt över 15 PPM), skadliga ämnen (med undantag), fast avfall, obehandlat toalettavfall och obehandlat barlastvatten.

Sjöfartsverket tolkar föreskrift C4 i föreliggande förslag, som strängare än nuvarande utsläppsregler för handelssjöfarten i området, genom att Länsstyrelsen i förslaget anger att man väljer att föreslå samma krav som gäller i Antarktis (Lag om Antarktis 2006:924), samt att bestämmelserna i förslaget ska gälla om de innebär en skärpning av Transportstyrelsens föreskrifter.

Sjöfartsverket avstyrker hårdare utsläppskrav på handelssjöfarten i området än vad som är reglerat internationellt och inarbetat i annan svensk lagstiftning. Vidare ser Sjöfartsverket brister i utredningen huruvida ett sådant utsläpps förbud skulle vara effektivt. Vattenmassan i naturreservat påverkas kontinuerligt av havsvattenströmmarna i Kattegatt och Öresund och är ej stillaliggande. Utsläpp i havet förflyttas av strömmar, därav kommer vattenkvaliteten inom naturreservatets förhållandevis lilla område troligtvis påverkas av vatten och utsläpp från omgivande vattenområden.

²https://www.transportstyrelsen.se/globalassets/global/sjofart/dokument/fritidsbatar1/miljo/undervattensbuller/05_hur-manga-fritidsbatar-finns-det-i-sverige---batmiljo_lina-pettersson_transportstyrelsen.pdf

³ Lag om åtgärder mot föroreningar från fartyg (1980:424), Förordningen om åtgärder mot förorening från fartyg (1980:789), Transportstyrelsens föreskrift om åtgärder mot förorening från fartyg TSFS 2010:96, Barlastvattenlag (2009:1165)

Ankringsförbud

Sjöfartsverket ser inget problem i sak med ankringsförbud inom området då nödankring anges som undantagen från föreskrifterna.

Upplysningar

Sjöfartsverket anser att det under rubriken upplysningar bör framgå att Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7§ miljöbalken kan medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte

Övriga synpunkter

Nya farledsrutter

Den 1 juli 2020 träder förslaget om nya ruttsystem⁴ i Kattegatt i kraft. Beslutet av dessa TSS (Traffic Separation Scheme) är taget av IMO (International Maritime Organisation) och förslaget är framarbetat av Transportstyrelsen i Sverige och Søfartsstyrelsen i Danmark. Dessa nya rutter kommer ge ändrade rörelser för fartygstrafiken i Kattegatt och troligtvis innebära att en större mängd handelsfartyg passerar genom naturreservatet. Dessa fartyg går i dagsläget längs de anvisade rutter som idag ligger väster om föreslaget naturreservat, se bild i bilaga 1.

Undervattensbuller

Rörande frågan om undervattensbuller från fritidsbåtar ser Sjöfartsverket behov av vidare utredning om vad en fartsänkning till 15 knop ger för effekt på miljön. Planade båtar som har maxhastigheter över 15 knop har normalt ett fartområde mellan 10-15 knop där de ska genom "planingströskeln" och där förbrukar mer bränsle⁵, vilket ger negativa miljöeffekter. För att uppnå bra miljöeffekter i form

⁴https://www.ihp.int/mtg_docs/rhc/NHC/NHC63/NHC63_2019_C.1.3B_INF_KattegatTSS_SE.pdf

⁵

<https://www.ivl.se/download/18.343dc99d14e8bb0f58b5305/1443178451962/Köpguide+för+motorbåtar.pdf>

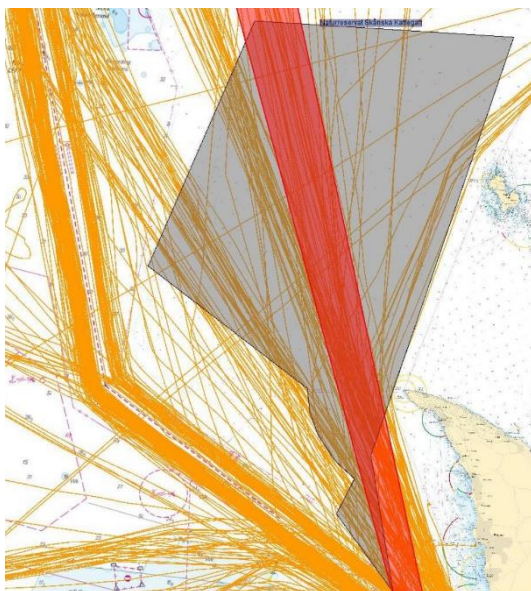

av minskat buller samt minskade utsläpp kan en större fartsänkning vara mer effektiv. Vilket dock Sjöfartsverket inte anser lämpligt i detta ärende.

Fartygsspår 1-7 juli 2019 för handelsfartyg med AIS beteckningen "cargo" är markerade med gula linjer. Grått område visar förslaget naturreservat. Rött område visar ungefärligt område för det nya fartygsrutten.

Yttranden, april 2020, angående justeringar av föreskrifter

22 april 2020: Vi ser det som positivt att ni hänvisar till gällande lagstiftning vad gäller utsläpp och tar bort föreskrift C4.

Vad gäller fartbegränsningen så ser Sjöfartsverket fortfarande att den punkten ska strykas ur föreskriften. Generellt anser Sjöfartsverket att det ur sjösäkerhetssynpunkt föreligger motiv för fartbegränsning inom vattenområden som är svårnavigerade, trånga, grunda, vid marinor eller områden som har intensiv båttrafik samt områden där sikten är skymd av öar eller utskjutande uddar och således stor risk för kollision föreligger. För vattenområden som inte innehåller nämnda kriterier anser Sjöfartsverket att sjöfarande skall kunna färdas med fri-, men efter omständigheterna i övrigt väl anpassad fart (gott sjömanskap).

Sjöfartsverkets ser att Sjölagen redan idag reglerar befälhavarens och fartygs framförande genom bestämmelser om gott sjömanskap vilka även anger att fartyg inte får framföras med sådan hastighet att omgivningen störs, vilken möjligtvis ställer svårare krav på bevisföring än en faktiskt hastighetsbegränsning. Att införa fartbegränsning i ett sådan vidsträckt område som är aktuellt i naturreservatet Skånska Kattegatt kommer begränsa fritidssjöfarten samt de mindre yrkesfartyg som drabbas.

Sjöfartsverket delar Länsstyrelsens syn på att störning i form av buller kan uppstå från motordrivna fartyg men Sjöfartsverkets uppfattning är att fartbegränsning inte är en adekvat åtgärd i öppet hav utan att andra åtgärder, såsom tätare övervakning av Kustbevakningen, bör övervägas istället. Fri fart innebär inte att

vårdslös framfart är acceptabel och sådan framfart kan beivras av Kustbevakningen eller Polisen.

En noggrannare konsekvensutredning bör göras för att påvisa vad en begränsning från fri fart till 18 eller 15 knop får för effekt på motorbuller och påverkan på miljön. Det framgår inte heller i konsekvensutredningen huruvida fartbegränsningen för motordrivna fartyg är förenligt med fritidsbåt direktivet och fri rörlighet.

Återigen vill Sjöfartsverket också påpeka svårigheten att bedriva tillsyn av naturreservatsföreskriften om fartbegränsning i ett sådant vidsträckt område.

23 april 2020: Hur har ni resonerat vid införande av fartbegränsning i naturreservatsföreskriften, dvs med stöd av Miljöbalken. I Sjötrafikförordningen anges att föreskrifter för sjötrafiken så som fartbegränsningar får införas av Länsstyrelsen efter samråd med Sjöfartsverket och Transportstyrelsen. Transportstyrelsen antar att då ni föreslagit en föreskrift om fartbegränsning att det innefattas i de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som anges i Miljöbalken, men hur resonerar ni rörande skrivningen i Sjötrafikförordningen?

Länsstyrelsens bemötande:

Beslutet har kompletterats med uppgifter om dispensmöjligheter. Länsstyrelsen har tagit bort den föreskrift som förbjöd utsläpp. Länsstyrelsen behåller föreskriften som reglerar maxhastigheten för ett begränsat segment av sjöfarten eftersom den bedöms som en nödvändig del för att uppnå syftet med naturreservatet. Maxhastigheten ökas dock med tanke på de synpunkter som Sjöfartsverket framfört angående möjligheterna att plana och miljöeffekterna. Det begränsade segmentet som berörs är yrkesfartyg som är mindre än 15 meter i vattenlinjen samt alla motordrivna fritidsfartyg. Genom att införa föreskriften vill Länsstyrelsen dels minska bullret i havet och dels, och inte minst, minska risken för att djurlivet störs eller skadas pga att motorfartyg framförs i hög hastighet och med rörelsemönster som är svåra att förutse. Länsstyrelsen anser att föreskrifterna (C4 och C12) ger både en skärpning och ett förtydligande i förhållande till områdets naturvärden om befälhavarens ansvar vid framförandet av ett fartyg och att det därmed inte försvårar möjligheten att genomföra tillsyn av efterlevnaden. Se gärna även vad Kustbevakningen, som utför tillsyn i området, har sagt i sitt yttrande.

Länsstyrelsen är medveten om att buller i vattenvolymen pga att ett fartyg framförs kommer från en mängd olika källor, t ex sonarer, maskin- och propellerljud, kavitation, skrov som slår i vattenytan m fl. Hur ljudet från exempelvis en motor överförs till fartygets omgivande vattenvolym är beroende av en mängd faktorer som skrovets form och skick, propellertyp, vibrationsisolering av maskinen m m. Ljud färdas längre avstånd i vatten än i luft. Buller (oönskat ljud, framställt av människan) har en negativ påverkan på en mängd organismer. Det är därför angeläget att minska denna påverkan. Sjöfarten ökar och med det de ljudföroreningar som är förknippade med den. Att reducera buller från sjöfarten i ett område med ett sådant geografiskt läge som Skånska Kattgatt är svårt. Länsstyrelsen hoppas se en utveckling där både yrkesfartyg och fritidsfartyg, inklusive de med utombordsmotorer, minskar sin bullerpåverkan i vattenvolymen, allt i fråga hur de är konstruerade till hur de framförs. (Vad Länsstyrelsen har erfaren är att fokus under lång tid har varit att minska bullret i luften från motorer, särskilt för fritidsbåtar.) Tills konstruktörer av fartyg och motorer lyckas minska denna påverkan väsentligt är hastighetsbegränsning en åtgärd som generellt minskar ljudföroreningar i havet.

Knappt 9% av naturreservatets areal överlappar med riksintresset för friluftsliv enligt 3 kap 6§ miljöbalken. Föreskriften innebär en hastighetsbegränsning för, som Länsstyrelsen ser det, ett mycket begränsat segment, inte ett tillträdesförbud, vilket innebär att det tar något längre tid att passera igenom området för de som berörs. Föreskriften berör inte segelfartyg, vilka i normalfallet håller lägre hastigheter, och således påverkas inte deras möjligheter att korsa fartygsstråk. För säkerhet till sjöss gäller speciallagstiftningen.

Genom att Sjöfartsverket och Transportstyrelsen fick Länsstyrelsens förslag på beslut för synpunkter 2019 har kraven på samråd uppfyllts. Det gäller även för den efterföljande möjligheten att lämna synpunkter under april 2020.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU):

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, står fast vid tidigare lämnade synpunkter som återfinns på sid 8, men har några specifika synpunkter.

Ur SLU:s vetenskapliga perspektiv kan vi bara konstatera att fiskdelen sid 10 är bristfällig. ICES information om torskbeståndet som har sitt huvudsakliga lekområde sammanfallande med NR beskrivs inte särskilt väl, och inte heller någon uppdatering på beståndets status. Bättre information om fiskfaunan fås från ICES och följande länk:

https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/aqua/externwebb/sidan-publikationer/aqua-reports-xxxx_xx/aquareports-2016_20-fiskefria-omraden_20161214.pdf

På sid 13 diskuteras flera olika Kattegattpopulationer. Det finns bara en Kattegattpopulation men flera lekplatser har funnits historiskt.

Gällande avgränsning av området är det olyckligt att gränsdragningen är präglad av länsstyrelsen i Skånes gräns vid 12 Nm. För framtida harmonisering med det befintliga områdesskyddet för torsk är det viktigt att gränserna ses över och inkluderar framför allt hela den svenska ekonomiska zonen.

Yttrande i tidigt samråd, 2017-06-09:

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, instämmer i remissens huvudpunkter rörande behov av skyddade områden och särskilt det vetenskapliga behovet av långsiktigt ostörda referensområden för att möjliggöra studier i jämförbara livsmiljöer med och utan lokal mänsklig påverkan.

SLU:s generella synpunkter

SLU instämmer i remissens huvudpunkter rörande behov av skyddade områden och särskilt det vetenskapliga behovet av långsiktigt ostörda referensområden för att möjliggöra studier i jämförbara livsmiljöer. Området har genom de fiskeregleringar som infördes 2009 med Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter varit skyddat från allt fiske. Området är därmed med sin storlek och placering unikt i detta avseende då det ger förutsättningar för att långsiktigt studera hur fisk, bottenfauna och andra komponenter i ekosystemet påverkas av ett jämförelsevis stort och, från fiskeaktiviteter, helt skyddat område. SLU följer upp tillståndet för fisk och bottenfauna i detta samt kringliggande områden i Kattegatt.

Länsstyrelsen sammanfattar syftet med områdesskyddet enligt följande: Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter.

SLU anser, mot bakgrund av skrivningar i samrådshandlingen och SLU:s synpunkter att till detta bör tilläggas att syftet också är att området skall utgöra ett ostört referensområde för forskning.

SLU har inga synpunkter gällande de avvägningar och gränsdragningar som gjorts av Länsstyrelsen. Det från fiske helt skyddade befintliga området ligger huvudsakligen på svenskt territorium men också i svensk och dansk ekonomisk

zon vilket är en utmaning för förvaltningen av området eftersom olika lagrum och myndigheter berörs. SLU konstaterar att fortsatt konstruktivt arbete för att säkerställa alla de åtgärder som tas upp av Länsstyrelsen inbegriper svenska myndigheter och även Danmark och EU.

SLU vill lyfta de slutsatser som redovisades i SLU Aquas rapport (Bergström et al. 2016) som refereras till i samrådshandlingen (sid. 3). SLU Aquas rapport har också undersökt en gradient i trålning i Kattegatt där det från fiske skyddade området utgör en viktig komponent. Undersökningen visar på hur mjukbottenfaunan struktureras av bottentrålningens intensitet. De flesta arter som visar respons minskar i antal och biomassa, medan ett mindre antal arter gynnas. Indikatorer för biologisk mångfald visar också en tydlig minskning utefter gradienten. I sammandrag är detta viktig baskunskap för att kunna verifiera, bedöma och vidareutveckla metoder för att följa upp God ekologisk status (GES) med avseende på särskilt temaområdena Biologisk mångfald och Havsbottnens integritet enligt Havsmiljödirektivet. En fortsatt möjlig uppföljning av effekterna av det fiskefria området är mycket värdefullt då det i allt väsentligt saknas liknande och långsiktiga studier av återhämtning av mjukbottenfauna i områden där bottentrålning reglerats.

SLU:s specifika synpunkter

Länsstyrelsen hävdar att det största hotet mot havsbotten och de naturvärden som är knutna till den är bottentrålning eller annan form av exploatering (sid. 6). SLU menar att detta bör nyanseras gällande Kattegatt då syrebrist kopplat till övergödningssproblem periodvis har haft en mycket stor påverkan på bottenfaunan i området. I sammanhanget bör det även beskrivas att global påverkan från havsförurning, ett snabbt växande problem, kommer att medföra stora förändringar i marina ekosystem (Dupont & Kölner 2013). Det finns därvidlag flera påtagliga hot mot havsbottnarnas naturvärden, hot som dock skiljer sig med avseende på om de kan regleras lokalt av förvaltningen.

Gällande överträdelser av fiskeförbudet har Länsstyrelsen redovisat ”fiskeloggar” vilket torde vara redskapens sättpositioner från yrkesfiskets loggböcker (sid. 6, bilaga 4). Det är korrekt att överträdelser inträffat efter att förbudet infördes vilket finns redovisat i den utvärdering som gjordes 2012, men en del av de ”fiskeloggar” som Länsstyrelsen visar kan härröra från SLU:s kontrakterade fiskefartyg som provfiskar och alltså inte överträdelser. För att korrekt utvärdera överträdelser bör Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen konsulteras som följer fartygsaktiviteter via såväl satellitpositionering av fiskefartyg som deras loggböcker.

Gällande hot mot tumlare (sid 7) beskriver Länsstyrelsen att olika former av buller också är ett stort hot som påverkar tumlarens möjligheter till kommunikation, födosök och navigering. Kraftiga ljud kan även skada tumlaren fysiologiskt eller

till och med döda. Det SLU önskar att Länsstyrelsen utvecklar resonemanget kring fysiologiska skador av kraftiga ljud. Det är korrekt att tumlare vid exponering från kraftiga ljudnivåer riskerar att drabbas av fysiologiska skador på t.ex. hörselorganen. Skador av höga ljudnivåer kan orsaka permanenta hörselskador **PTS** (*Permanent Thresholds Shifts*) eller generera tillfälliga hörselnedsättningar **TTS** (*Temporary Thresholds Shifts*) hos tumlare. SLU anser att det är betydelsefullt att Länsstyrelsen klargör dessa potentiella skador samt beskriver hur de syftar till att tumlare kan avlida, som anges i underlaget, vid exponering av höga ljudnivåer. Vidare anges att alla former av sjöfart, marin exploatering och energiutvinning är exempel på bullerkällor. Det erfordras av Länsstyrelsen klargörande om vad som är att betrakta som ett buller från de angivna källorna ur tumlarens perspektiv.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen har utvecklat beskrivningen av förekommande fiskfauna utefter vad som är känt av oss i dagsläget. I samband med uppföljning av naturreservatets bevarandevärden kommer kunskapsläget förhoppningsvis förbättras även för denna djurgrupp. Länsstyrelsen instämmer med att det vore önskvärt med ett förstärkt skydd även i svensk ekonomisk zon utöver det Natura 2000-område som ligger där. Att bilda naturreservat är dock inte möjligt enligt svensk lagstiftning.

Trafikverket:

Trafikverket har mottagit rubricerat ärende och yttrar sig i egenskap av ansvarig för att bevaka riksintresset sjöfart, farled inklusive buffertzoner. Trafikverket ansvarar för att riksintresset skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen.

Såvitt Trafikverket kan bedöma innebär de föreslagna föreskrifterna inte längre gående inskränkningar eller hinder för de intressen som Trafikverket ansvarar för än att de är acceptabla. Trafikverket har därför inget att erinra mot förslaget.

Transportstyrelsen (TSS):

TSS vill med anledning av förslaget framföra följande sjöfartsrelaterade synpunkter.

Vi stödjer inte införandet av skyddsföreskrifter 4 och 5 gällande sjöfarten.

Vi har i tidigare yttrande (TSS 2017-771) efterfrågat en konsekvensanalys av förslaget som beskriver hur de planerade åtgärderna kan komma att påverka sjöfarten och dess utveckling. Någon sådan analys framgår dock inte av bifogad konsekvensutredning (bilaga B), vilket vi finner bristfälligt. Vi noterar t.ex. att

Länsstyrelsen konstaterar att det inte ligger inom deras kompetensområde att kunna bedöma eventuella kostnader för föreskrifterna gällande sjöfarten (föreskrifterna 4 och 5) men att reglerna inte torde innebära ökade administrativa kostnader. I praktiken kanske effekten och svårighet att efterleva skiljer sig bl.a. på storlek av fartyg. Även här uppger Länsstyrelsen att de saknar kompetens för att kunna göra en bedömning.

När det gäller regel 4 om förbud mot utsläpp från fartyg finns motsvarande regler i TSSs föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg men eventuellt innebär förslaget en skärpning av kraven gällande bl.a. utsläpp av länsvatten. Vi finner det oklart om Länsstyrelsen förslag även omfattar fritidsfartyg, i texten står det att regeln gäller "fartyg". TSSs föreskrifter omfattar inte fritidsfartyg. Vi vill i sammanhanget framhålla att utsläpp i havet kan förflyttas med vattenströmmar och att miljön inom naturreservatet kan komma att påverkas av utsläpp från omgivande vattenområden. Därmed finns det en risk att syftet med en striktare reglering inom ett begränsat område uteblir. Vi saknar en mer utförlig analys av förslaget och hur föreskriften kommer att påverka sjöfarten i praktiken.

Av underlaget framgår inte vilka övervägande som har gjorts gällande förslaget om fartbegränsning (15 knop för yrkesfartyg under 15 meter och motordrivna fritidsfartyg oavsett storlek). Varför är reglerna satta till just 15 knop och 15 meter? Kontroll av efterlevnaden av regeln bedöms även bli mycket svår att genomföra i praktiken. Vi saknar en konsekvensanalys av förslaget.

Vi finner det i likhet med vårt tidigare yttrande, fortfarande oklart hur inrättade av naturreservat och dess grundskydd i miljöbalken kan komma att påverka den internationella rätten till oskadlig genomfart enligt UNCLOS1.

Sammantaget finner TSS att skyddsföreskrifterna 4 och 5 inte bör införas utan en mer utförlig konsekvensanalys av förslaget. Om Länsstyrelsen saknar kompetens på området bör denna inhämtas på annat håll.

Yttranden, 30 april 2020, angående justeringar av föreskrifter

Det förefaller rimligt att förslaget om föreskrift C4 slopas med hänsyn till den reglering som framgår av upplysningstexten.

När det gäller förslaget om fartbegränsning inom det aktuella området (ändrat från 15 till 18 knop) kvarstår vår synpunkt att vi saknar en konsekvensanalys av förslaget. Vi uppfattar att syftet är att minska buller och störande beteende men vilka överväganden har gjorts och varför är gränserna satta till 15 eller 18 knop? Vi saknar en mer utförlig analys av förslaget och hur föreskriften kommer att påverka sjöfarten i praktiken. Kontroll av efterlevnaden av regel bedöms även bli svår att genomföra. Sjöfartens rörelsefrihet och framkomlighet bör beaktas och vi vill även påminna om den reglering som finns i sjölagen och sjötrafikförordningen

om befälhavarens ansvar och att uppträda med gott sjömanskap (d.v.s. bland annat anpassa fart till trafikbild, sikt och andra omständigheter). Av sjölagen följer t.ex. att den som tar sådan färdväg, håller sådan hastighet eller annars med fartyg färdas så att han i onödan stör omgivningen kan dömas till böter

Länsstyrelsens bemötande: Se även Länsstyrelsens bemötande till Sjöfartsverket ovan. Vad gäller konsekvensutredning har Länsstyrelsen i direkta kontakter med Transportstyrelsen inför remiss och i remisshandlingarna önskat bistånd av myndigheten, som har, vad Länsstyrelsen förstår, ett nationellt sektorsansvar. Länsstyrelsens hoppas nu att nationella myndigheter tillsammans kan vidta åtgärder som gör att påverkan på havsmiljön från olika former av sjöfart minskar både generellt och inom skyddade områden.

Vad gäller vilka fartyg som berörs av hastighetsbegränsningen så redogjorde Länsstyrelsen för detta i den konsekvensutredning som ingick i remisshandlingarna. Det segment som Länsstyrelsen bedömer främst påverkas av regleringen är detsamma som Länsstyrelsen har avsett att reglera, som en av de nödvändiga åtgärderna för att uppnå syftet med naturreservatet; mindre fartyg som transporterar människor för upplevelseturism såsom t ex säl- eller tumlarsafari, eller dykning; samt alla motordrivna fritidsfartyg. Själva hastighetsgränsen är satt utifrån en avvägning mellan att å ena sidan minska buller och annan störning och å andra sidan inte i onödan begränsa sjöfarten.

Länsstyrelsen anser att föreskrifterna (C4 och C12) ger både en skärpning och ett förtydligande i förhållande till områdets naturvärden om befälhavarens ansvar vid framförandet av ett fartyg och att det därmed inte försvårar möjligheten att genomföra tillsyn av efterlevnaden.

Regionala/kommunala myndigheter

Länsstyrelsen i Västra Götaland (Lst VG):

Ställningstagande

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har inget att erinra angående förslaget till beslut om naturreservat för Skånska Kattegatt, i havsområde inom Höganäs och Båstad kommuner.

Bakgrund och återkoppling

Arbetet med att skydda marina miljöer följer internationella (globala och regionala) och nationella konventioner, direktiv, åtgärdsprogram och miljö- och hållbarhetsmål. Det ingår i länsstyrelsernas regleringsbrev och ramdirektiv att verkställa sådana åtgärder och mål. Ett svårt och inte alltid så tacksamt arbete att

bedriva i områden med många verksamheter, intressen och målkonflikter. Länsstyrelsen i Skåne har i detta sammanhang genomfört ett berömvärt arbete med detta förslag till beslut. Behov av skydd för Skånska Kattegatt är väl förankrat med övriga länsstyrelser inom Västerhavets havsområde i vårt strategiska arbete med skydd och förvaltning av marina miljöer i Västerhavet. Skånska Kattegatt är i jämförelse ett relativt stort område. I konnektivitetsanalys har det visat att området kan vara av betydelse för stora andra delar av Kattegatt och Västerhavet (med avseende på t ex lekområde för torsk, uppväxtområde för flera fiskarter och larvspridning av både fisk och andra arter). Området kan alltså ha stor betydelse för bibehållna och utvecklade ekosystemtjänster (fisk/skaldjur mm) i ett större havsområde. Det omvända förhållandet finns också. Processer och åtgärder utanför Skånska Kattegatt kan påverka utvecklingen inom det utpekade området.

Då beslut om naturreservat i sig inte kan reglera bilateral/multilaterala fiskeregleringar är områdesskyddsbeslut ett av flera steg för att få till stånd ett starkt och över tid hållbart skydd för områdets marina mångfald. Beslutet behöver så snart det är möjligt åtföljas genom nationella myndigheters insatser i förhandling av fisket inom EU's gemensamma fiskeripolitik och nationella fiskeregleringar. Länsstyrelsen i Skåne visar i detta modiga progressiva miljömålsåtgärdsarbete vägen för kunskapsbaserat nationellt agerande. Det är bra att dessa åtaganden är preliminärt tidsatta (Avsnitt 7 Prioritering skötselåtgärder). På så lla instanser (regional, nationell och internationell). På så sätt är det transparent vilka andra åtgärder som behövs framöver.

Synpunkter om skydd av havsmiljön i ett förändrat klimat

Naturen både på land och i havet är inte statiska – de förändras över tid och just nu förändras miljön snabbt p g a klimatförändringarna. Havsmiljön påverkas i lika stor grad som livsmiljöer på land. Det gör arbetet med att bevara marina mångfalden i havet och på havsbottnarna ännu svårare. Är avgränsningen rätt, av tillräcklig storlek, kommer syftet med skyddet få avsedd effekt? Ett beslut om naturreservat av ett stort havsområde bör därför också avvägas mot skyddets funktion över tid. Ett aningen tydligare resonemang om hur klimatförändringarna, i kombination med hur andra nuvarande och tidigare verksamheter och processer, också påverkar detta område. Det gäller både om havet blir varmare, om havsförsurningen ökar samt hur arter och populationer i området påverkas över tid.

Förvaltning av våra havsmiljöer genom olika typer av skydd måste löpande ställa sig de obekväma frågorna:

- Hur kan skyddet och förvaltningen (uppföljning, skötsel och regelverk) av området behöva förändras (anpassas/adapteras) över tid?
 - Hur kan eller ska området förvaltas och hållbart nyttjas om 10, 25 eller 50 år?
- Uppföljning och möjligheterna till adaptiv förvaltningen är väldigt viktigt i miljön om man ö h t skall kunna uppnå miljömålet ”nätverk av skyddade och väl

förvaltade områden”. Om framtidsperspektivet förtydligas med sådana resonemang kanske det kan öka acceptansen hos de näringar och verksamheter som upplever sig mest drabbade av förslaget om skydd i här och nu.

Länsstyrelsens bemötande:

Det pågår en del forskning om klimatförändringars påverkan på havsmiljön, men Länsstyrelsen har ingen kännedom om att det görs några sådana studier i Kattegatt eller för arter i Kattegatt. Olika arter är olika känsliga för temperaturökning, ph osv. I dagsläget saknas kunskap för hur dessa förändringar påverkar naturreservatet. Om nödvändiga resurser säkras så är det bl a sådana frågor som kan särskilt studeras i naturreservatet om det får funktionen som referensområde.

Om ny kunskap kommer som innebär att förvaltningen eller skötseln på något sätt måste ändras för att uppnå syftet med naturreservatet så får en revision ske.

Båstads kommun:

Båstads kommun har inga invändningar mot ett bildande av ett naturreservat på anvisad yta men anser att områdets avgränsning bör följa havsbottnens förutsättningar snarare än länsgränsen. Båstads kommun vidhåller sin synpunkt om att Länsstyrelsen Skåne och Halland bör använda en geografisk avgränsning för reservatet baserad på ökade förutsättningar för att nå reservatets syfte snarare än ett streck på kartan.

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen förstår kommunens synpunkter men har inte möjlighet att gå utanför länsgränsen.

Höganäs kommun (HK):

HK konstaterar följande:

- Förslaget skulle innebära betydande svårigheter för det yrkesfiske som bedrivs i det aktuella området.
- Fritidsfiske blir i princip omöjligt med de nya bestämmelserna inom området.
- En hastighetsbegränsning på femton knop är orimligt. Det finns knappast något lagligt stöd för detta och knappast heller något miljömässigt stöd. Det finns ingen liknande regel någon annanstans i Sverige idag.
- Ankringsförbud har aldrig varit något problem och det är märkligt att det omfattas i förslaget.

- Tumlarna störs inte av trafiken idag, trots att Öresund är ett av världens mest trafikerade sund/farvatten.
- Att ha en hastighetsbegränsning på sju knop inom 300 meter från Kullaberg är rimligt.

Med utgångspunkt i ovanstående punkter, och med god tillgänglighet och utvecklingsmöjligheter för besöksnäringens företag och andra företag samt besökare i fokus, konstaterar kommunledningskontoret att de inte kan ställa sig bakom förslaget fullt ut. Höganäs kommun vill bevara Kullaberg och de unika naturvärden som finns och är väl medvetna om att frågan är komplex och kan rymma motstridiga intressen.

Länsstyrelsens bemötande:

- Yrkesfiske. Allt fiske är sedan 2009 förbjudet enligt gällande avtal mellan Sverige och Danmark i större delen av området. För den del av området där fiske idag är tillåtet delar inte Länsstyrelsen kommunens bedömning att naturreservatet innebär varken betydande svårigheter eller väsentligen ändrade förutsättningar för yrkesfisket.
- Fritidsfiske. Se ovan angående gällande fiskebestämmelser och även bedömning.
- Länsstyrelsen kan, både med stöd av miljöbalken och sjöfartsförordningen, besluta om hastighetsbegränsning i området. Det finns ett antal naturreservat i Skåne där Länsstyrelsen har infört hastighetsbegränsningar i havet, även i Höganäs kommun. Se även Länsstyrelsens bemötande till Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.
- Att ankring kan ha en påverkan på bottenmiljöer visar flera undersökningar. Med stöd av dessa underlag inför därför Länsstyrelsen denna föreskrift eftersom en del i syftet med naturreservatet är att människans påverkan ska vara minimal och att livsmiljöer och arter ska bevaras och skyddas.
- Länsstyrelsens föreskrifter grundar sig på ett vetenskapligt underlag. Att tumlare är känsliga och att deras beteende störs av olika former av sjöfart har forskare kunnat påvisa, bl a i studier i de danska Bälthaven.
- Naturreservatet Skånska Kattegatt omfattar inte Kullaberg.

Helsingborgs stad:

Stadsbyggnadsförvaltningen ser positivt till beslutet och det stämmer väl överens med det upprop som staden har skrivit under för ett skydd av Öresund. Reservatet bidrar till att säkerställa sambanden och till larvspridning mellan andra skyddade områden, bland annat till Helsingborgs stads marina naturreservat. Naturreservatet är även positivt för att stabilisera Öresunds fiskbestånd av bland annat torsk då viss del av beståndet rör sig mellan Öresund och Kattegatt.

Trålförbudet i Öresund har tydligt gynnat flora och fauna och vi menar att det är viktigt att verka för stora sammanhängande ostörda områden. Att skydda bottenarna från fysisk påverkan som bottentrålning är positivt för Kattegatts torskbestånd och för annan fisk som drar nytta av en ökad biologisk mångfald och produktion på bottenarna.

Ängelholms kommun:

2017 lämnade Ängelholms kommun yttrande över tidigt samråd om bildande av naturreservat i södra Kattegatt. Kommunen ställde sig då positiv till förslaget och är i stort sett fortsatt positiv till förslaget till beslut och skötselplan för naturreservatet. Med anledning av att ny hållbarhetsingenjör anställts på kommunen efter yttrandet 2017 har dock ett par nya synpunkter framkommit.

Synpunkter

Då all bottenpåverkan förbjuds i reservatsföreskrifterna kan naturreservat som detta förhindra möjligheten att utvinna sand från nya områden. Med tanke på att sandbehovet antagligen kommer att öka i framtiden, behöver detta behov beaktas i havsplaneringen i större utsträckning än vad det har gjorts hittills. Området ser ut att omfattas av statlig havsplan, men det bör tydligare framgå hur naturreservatsplanerna samordnas med områdesplaner i den statliga havsplanen. T.ex. bör det tas upp om områdesgränserna motsvarar det som är utpekad i havsplanen och hur tidsramar, syfte m.m. förhåller sig till havsplanen. Vi är totalt sett positiva till förslaget till beslut och skötselplan för naturreservatet.

Länsstyrelsens bemötande:

Den del av naturreservatet som ligger inom havsplaneområdet har beteckningen N.

Svenska fiskeorganisationer

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation (HKPO):

HKPO har i det tidiga samrådet kring reservatsbildningsplanerna framfört synpunkter, vilka finns presenterade i den här remissen och vilka vi fortsatt står fast vid.⁶ Men vi vill åter lyfta fram den fiskereglering för området som finns efter en överenskommelse mellan Sverige och Danmark. Vi anser att det som främst måste ske är att avtalet från 2009 först omförhandlas. Idag lever Kattegatt och

⁶ Länsstyrelsen har bedömt att HKPO:s yttrande, ovan, i allt väsentligt täcker det yttrande som föreningen lämnade i det tidiga samrådet och redovisar därför inte samrådsyttrandet här.

yrkesfisket med alltför många ouppklarade tvistefrågor med Danmark. Noteras bör att remissförslaget inte ens stannar vid naturreservatet utan dessutom vill *"Verka för buffertzoner"*. SLU framför en liknande uppfattning att *"för fortsatt konstruktivt arbete med föreslagna åtgärder krävs samarbete med Danmark och EU."*

I bemötandet till HKPO hänvisar Länsstyrelsen Skåne till SLU Aquas undersökning av bottentrålningens effekter på mjukbottenfaunan i Kattegatt. HKPO har i andra sammanhang framfört fiskets invändningar på en del påståenden om bottentrålningens effekter som fisket genom iakttagelser och erfarenhet kan bemöta. För att inte rapporten ska stå helt oemotsagd och är central i Ls argumentering tar vi därför upp några av dessa i bilaga 1.

Vi kan se att remissen i en hög grad underskattar andra påverkansfaktorer än själva fisket, såsom syrebrist och klimatpåverkan. Båda företeelser som yrkesfisket redan märker av och som de senaste decennierna i en allt accelererande takt ändrar på förutsättningarna för livet i havet. Utöver dessa finns det givetvis andra faktorer som också påverkar. Följden blir att arter minskar eller försvinner helt från stora områden. Invasiva främmande arter kan istället komma att etablera sig i framtiden. Dessa pågående miljöförändringar kan få till följd att fisket kan komma att slås ut när alternativa områden saknas att bedriva fiske i. I synnerhet i kombination med en alltmer bristande flexibilitet vad gäller fiskemöjligheter av olika arter.

Beträffande syrebristen har vi stöd av SLU som skriver: *"SLU vill tillägga att även syrebrist kopplat till övergödningssproblem periodvis haft en mycket stor påverkan på bottenfaunan i området. Detta, liksom att det finns en global påverkan från havsförsurning bör framgå av Länsstyrelsens handlingar, även om de inte kan regleras lokalt av förvaltningen."*

Länsstyrelsens remiss föreslår dock en ökad övervakning av hydrografen, särskilt syrehalt, temperatur och salthalt, vilket är bra. Ambitionen *"installera en eller flera sonder"* verkar vara något för låg.

Risken för klimatförändringar avhandlas helt kort: *"Klimatförändringar kan leda till ändrade förhållanden vad gäller temperatur eller salthalt. Detta kan påverka förutsättningarna för olika arter och ge förändringar i djursamhället som påverkar hela näringskedjan."*

Under rubriken skötsel beskrivs: *"Främmande arter eller populationer bör särskilt övervakas och om möjligt bör åtgärder vidtas om naturligt förekommande arter och populationer riskerar påverkas negativt."*

Effekterna av klimatförändring skulle behövt analyserats bättre i förslaget. Nu ges det en bild av att reservatet i viss mån kan återskapa sådant som förlorats sedan länge och bevara allt annat som nu anses som *"naturligt"*. Den här inställningen

är alltför statisk och därför inte ändamålsenlig då den i mycket stänger för en flexibel förvaltning med en inbyggd anpassningsförmåga.

Jakt ska förbjudas enligt förslaget (sjöfågel). Inget nämns om eventuellt framtida behov för jakt på säl. Ett bevarandemål beskriver: *"Knubb- och gråsäl ska finnas i området under hela året. Populationerna ska vara livskraftiga och ha ett gynnsamt tillstånd."* Vidare anges i remissen som prioriterade djurgrupper; säl, tumlare och torsk.

Att totalförbjuda jakt anser vi är en dålig förvaltning. SLU har precis startat upp en undersökning i södra Kattegatt för att utröna vad knubbsälens diet består av. Det finns en misstanke om att sälen är ett hot mot torskbeståndets utveckling i Kattegatt. Detta är i så fall mycket allvarligt eftersom reservatet är ett viktigt lekområde för torsken.

Återigen, det sista yrkesfisket i Kattegatt nu vill uppleva är att naturreservatet införs i full strid med Danmark, ett grannland som det svenska fisket delar så mycket av fiskevatten med. Samtliga områden av de som infördes 2009, efter en så kallad "gentleman's agreement" mellan Sverige och Danmark, behöver först få sin gemensamma lösning. Den dåliga stämning som nu råder leder bara till en försämrad fisk- och miljöförvaltning totalt för Kattegatt och är till stor skada för det svenska yrkesfisket.

Att danska myndigheter, det danska och det svenska fisket, ofta hamnar på samma sida i dessa tvistemål gentemot svenska myndigheter, är i längden inte bra. Vi vet ju att i flera andra frågor, såsom selektivt och skonsamt fiske, har det svenska fisket en särställning och skulle med andra förutsättningar i samarbete med våra myndigheter kunna bidra till en bättre förvaltning av vårt gemensamma Kattegatt. Om detta borde diskussionen handla. HKPO vill gärna se att Länsstyrelsen Skåne i det fortsatta arbetet medverkar till att försöka lösa upp dessa knutar.

Bilaga 1. Några reflektioner kring bottentrålningens effekter

Forskningen om havsmiljön och yrkesfiskets påverkan lider tyvärr många gånger av en form av tunnelseende. Inte för att just forskare är försedda med skyggglappar, utan för att de ofta utför en beställning eller ett forskningsprojekt som är strikt avgränsat. Resultaten av undersökningen riskerar då att framstå som mer signifikanta än om de sätts in ett större sammanhang där naturlig påverkan och andra källor också vägs in. Samma svaga, ofullständiga data kan då dyka upp i flera sammanhang för att motivera miljöåtgärder riktade mot fisket. Frikostiga hänvisningar i rapporterna till utländska undersökningar behöver ifrågasättas. Vad har de för betydelse för att beskriva det svenska fiskets effekter på miljön i just våra vatten, när vi vet att fiskets bedrivande, redskap och andra förhållanden kan skilja sig markant åt från utländska fisken.

I utvärderingen om bottentrålningens effekter som SLU utförde på uppdrag av HaV år 2018, framstår resuspension efter trålning som betydande och kan vara ett

hot mot känsliga arters överlevnad. Resuspensionen behandlas även i Länsstyrelsernas rapport (2016-36). I en av undersökningarna från 2012, som ingår i underlaget för Koster- Väderöfjorden, står det dock uttryckligen *"resuspensionen är långt mycket större vid stark vind än vid trålning"*. Samt: *"Vi ser tecken på att naturliga processer är av stor betydelse. Det gäller framför allt ett mycket tydligt samband mellan turbiditet och tryck i den kontinuerliga mätningen, och att under perioder av vind i kulingstyrka den 9 och särskilt den 17 oktober ökar turbiditeten kraftigt" vidare "Tisdag 9 och onsdag 17 bedrevs dock ingen trålning i Kosterfjorden troligen p.g.a. kuling. Dessa dagar togs också bort i jämförelsen"*.

I rapporten (2016-36) står det mer kortfattat *"Undersökningarna visar att en ökad turbiditet är kopplad till perioder med stark vind."* I diskussionen medges att *"Majoriteten av effektstudier på organismer är genomförda under kortare experimentella förhållande och på ett fåtal arter. Det finns alltså endast mycket begränsad mängd information för att kunna dra slutsatser om huruvida varaktig suspension, eller hur konstant ökade halter av suspenderat material i bottenvattnet påverkar olika typer av organismer eller livsstadier."*

Den här viktiga informationen för att rätt kunna värdera resultaten, är trots det bara en liten del i rapporten. Undersökningarna är alltså inte tillfyllest för att dra korrekta slutsatser, inte ens enligt rapportförfattarna själva. På sätt och vis förståeligt, uppdraget var ju att redovisa effekten från själva trålningen. Men faktum kvarstår, för att dra slutsatser är det ändå ett bristfälligt underlag. Men, resultaten lever ändå vidare och har nyttjats negativt mot fisket i flera sammanhang.

Ett exempel på verklig iakttagelse: Var och en som befinner sig på havet eller vid kusten efter en kuling kan konstatera att vattnet är grumligt, att det flyter omkring växtdelar, och kan göra så under flera dagar. T o m stenar med beväxning kan föras iland. Ingen bottentrålare kan åstadkomma en sådan effekt i havet. En annan notering: SLU skriver 2018 i utvärderingen om bottentrålningens effekter att några få arter kan gynnas av trålningen. Det är naturligtvis glädjande läsa att det ändå kan finnas något positivt med fisket. Eller?

"De helt dominerande arterna på Kattegatts mjukbottnar är två arter grävande ormstjärnor av släktet Amphiura (Fig. 5). Dessa visade sig vara toleranta för bottentrålningen och den ena arten A. chiajei gynnades utefter trålningsgradienten vilket tolkades som en effekt av minskad predation av bottendjursätande predatorer som havskräfta och plattfiskar vilka antas minska med ökande trålningsintensitet. Ormstjärnorna visade också på en minskning över tid efter stängningen i det helt fiskefria området i Kattegatt vilket på motsvarande sätt tolkas som att predationen ökar när havskräfta och fisk får skydd från bottentrålningen och ökar i området."

Vi har ett litet problem med det här resonemanget. Beståndet av havskräfta har de senaste åren ökat kraftigt (och därmed kvoterna). Samtidigt har fisket inte på långt när förmått att fiska upp tilldelad kräftkvot. Som det ser ut verkar bägge dessa arter, ormstjärnor och havskräftor, att leva gott både på och i havsbotten, trots att de utsätts för en återkommande bottentrålning. Ormstjärnorna är inte bara föda för fisk och kräftdjur, de spelar också en viktig roll i att syresätta bottenarna med sitt grävande, och kräftor vet vi skyr syrefattiga bottenar. En förklaring skulle då lika gärna (eller ännu hellre) kunna vara att bottentrålningen hjälper till med syresättningen och därmed begränsar övergödningens effekter? Något som skulle kunna förklara varför burfiskare som provfiskat i trålstängda områden i södra Kattegatt endast får en tredjedel av fångsterna gentemot ett fiske på bottenar strax intill, där trålning förekommer, alltså tväremot SLUs tolkning (9.4). Vi har naturligtvis inte hela facit, men det är värt att fundera över varför arter som är helt beroende av ett liv på havsbotten inte verkar ha problem med trålarna (såvida de inte har fångats förstås).

Övergödning och syrebrist

Det finns andra påverkansfaktorer som är mycket allvarligare än trålning för vår havsmiljö. Syrefria och syrefattiga bottenar dödar mycket bottenlevande arter som inte kan komma undan, och havets produktionsförmåga minskar därmed.

Hur illa det kan gå fick hallandsfisket erfara år 1988 då stora fiskeområden i Kattegatt drabbades av syrebrist. Under någon vecka med onormalt rikliga fångster av kräftor och krabba, kom fångsterna snart att bestå av enbart döda skaldjur och fisk. Allt bottenlevande, plattfiskar av olika slag, skaldjur, allt, som vi inte ens känner namnen på, och som inte hann fly undan - det dog. En fullskalig miljökatastrof som kunde ha slutat ännu värre för merparten av det demersala hallandsfisket som riskerade att helt slås ut.

Det som räddade fisket den gången var en bättre flexibilitet i fiskets bedrivande än vad som gäller idag. Men fortfarande vet vi att det uppkommer syrebrist till skada för bottenlivet i en del områden, i synnerhet på hösten. Anmärkningar om syrebrist poppar också upp i en del undersökningar om bottentrålning som har gjorts. Men överlag är detta något som vi i Sverige har alltför dålig statistik och kontroll på.

Vad som klart kan konstateras, är att hallandsfisket genom sitt trålfiske i många, många decennier, inte på något vis kan beläggas med att ha förorsakat sådan skada på bottenlevande arter som syrebristen i ett enda slag gjorde 1988.

Varför tar vi då upp den här frågan i samband med en utredning om bottentrålningens effekter, därför att vi menar att verkligheten är precis så

komplikerad som den synes vara. Hur ska man kunna bedöma långsiktiga effekter om inte alla variabler finns med i kalkylen? När det verkar saknas en brist på kunskap rörande påverkansfaktorer som kan ha en väldigt stor effekt på habitatet, effekter som kanske fisket i många fall får klä skott för.

Länsstyrelsens bemötande:

I Länsstyrelsens handlingar redovisas flera påverkansfaktorer på de organismer som är knutna till havsbotten. Förutom bottentrålning bedömer Länsstyrelsen att det varit de tillfälliga och ibland långvariga perioderna med syrebrist som haft störst påverkan på bottensamhällena. Båda dessa hot är orsakade av mänsklig verksamhet. Att det skulle finnas entydiga resultat som visar på klimatpåverkan i just detta område känner Länsstyrelsen inte till. Fortsatt höjning av havstemperaturen (inkl de följd effekter det får av ämnes löslighet i vatten) kommer dock sannolikt att påverka artsammansättningen. Havsförsurning kan också vara en påverkansfaktor som begränsar/försvårar en återhämtning av arter med skal eller som är beroende av kalk. Länsstyrelsen känner inte heller till att det finns entydiga resultat som visar på detta i området. Inventeringar som Länsstyrelsen låtit utföra har funnit att det finns gott om eremitkräftor, och havskräftan har som individer blivit större och fler till antal i det fiskefria området. I Kattegatt fiskas efter valthornssnäckor. Sjöpennorna som också påträffats i Länsstyrelsens inventeringar har en inre stam som innehåller kalcium. Det finns även många mindre kräftsdjursarter i och på bottenarna och mängder av djurplankton i vattenpelaren som är kalciumberoende. Att bottentrålning och syrebrist påverkar finns entydiga vetenskapliga belägg för. Försämrade livsmiljön för arter, genom t ex miljöpåverkan, så får det återverkningar i hela näringskedjan inklusive olika fiskbestånd, och fisketrycket måste då anpassas för att de olika populationerna ska kunna vara livskraftiga. Sammantaget visar detta på betydelsen av kunskapsinsamling och uppföljning av både artsammansättningen och livsmiljön.

Ett av syftena med naturreservatet är att arter och habitat ska kunna utvecklas naturligt med minimal mänsklig påverkan och att området därför ska kunna användas som referensområde för att kunna följa effekter av påverkan i andra områden. Detta innebär att förvaltningen och skötseln av områdets naturvärden inte inkluderar eller har som mål att ha en flexibel beståndsförvaltning av fisk- och skaldjursarter. Att arter ska kunna utvecklas naturligt är också en av anledningarna till att jaktförbud införs. Naturreservatet är till för alla naturligt förekommande djurgrupper, inte bara fisk och skaldjur. För Natura 2000-arter är det generella bevarandemålet att populationerna ska vara livskraftiga och ha ett gynnsamt tillstånd.

Angående att Länsstyrelsen Skåne skulle medverka till att lösa upp knutar mellan danskt/svenskt fiske och danska myndigheter å ena sidan och svenska myndigheter å andra sidan: ett av de uppdrag länsstyrelserna har av regeringen är att inrätta områdesskydd; för att bevara och utveckla biologisk mångfald. Att bilda naturreservat i marin miljö ligger inom detta uppdrag liksom att genomföra och eller föreslå de åtgärder som krävs för att uppnå syftet med skyddet.

Angående behovet att ifrågasätta frikostiga hänvisningar till utländska undersökningar, i handlingarna: Som underlag till Länsstyrelsens beslut och skötselplan har ett antal vetenskapliga uppsatser och rapporter använts. Alla utom tre behandlar naturvärden i svenska och eller danska vatten (Östersjön till Bälthaven). De tre som faller utanför rör fysiologi på artnivå hos tumlare.

Angående vissa av de resultat som SLU:s utvärdering av bottentrålningens effekter visat: att SLU funnit att två arter av ormstjärnesläktet *Amphiura* dominerar och är mer toleranta för bottentrålningens effekter och att den ena av dem, genom trålning efter deras predatorer, gynnas utefter en ökad trålningsgradient anser Länsstyrelsen inte är detsamma som att bottentrålning är positivt. Det resultatet visar, enligt Länsstyrelsen, är att tolerans mot bottentrålning skiljer sig mellan arter. Bottentrålning påverkar artsammansättning och arter som är känsliga, beroende på olika fysiologiska och ekologiska förutsättningar, minskar eller försvinner. De arter som har en fysiologi och ekologi som har en högre tolerans mot bottentrålningens direkta påverkan (förutom när den dödar eller bortför) och/eller indirekta påverkan, genom att den ger ett minskat predationstryck eller minskad konkurrens, kan ges förutsättningar att öka.

Att de två ormstjärnearter som visade sig vara mer toleranta mot bottentrålning också är grävande arter, precis som många av de känsliga arter som minskar eller försvinner, anser Länsstyrelsen inte kan tolkas som att bottentrålning hjälper till med att syresätta botten.

Artdiversiteten, dvs antalet arter och hur många individer det finns av varje art, har visat sig högre i områden som inte trålas. SLU såg också att individstorleken hos havskräfta ökade där det inte trålades.

HKPO:s avslutande frågor och kommentar anser Länsstyrelsen pekar på betydelsen av att inrätta just referensområden för att kunna undersöka långsiktiga

effekter av olika påverkansfaktorer och att dessa områden ska vara så fria från mänsklig påverkan som möjligt för att kunna belysa olika orsakssamband.

Kullens fiskareförening (KFF):

Vi har i ett tidigare samråd lämnat yttrande som kvartstår där vi i huvudsak är positiva till förslaget, men där vi fortfarande är tveksamma i det praktiska i gränsdragningarna framför allt i väster där vinklar och cirkelsektorer gör det nära nog omöjligt att följa och likaså övervaka. Dessutom motsätter vi oss kraftfullt förbudet mot all jakt. Säl liksom skarv utgör ett mycket starkt hot mot fiskbeståndet och är en stor konkurrent till nyttofisket. Det kan från tid till annan behövas beskattningar av dessa bestånd. Dessutom går det inte ihop med förslaget att begränsa invasiva arter då vissa av skarvarterna definitivt hör dit. Reglerna för hur naturreservatet måste samordnas med i första hand danskt regelverk och vara avstämt med andra direktiv och regler som rör området. Förslaget framstår fortfarande som allt för fragmentariskt och teoretisk för praktisk användbarhet. Som tidigare påpekats bidrar vi gärna med våra erfarenheter och eventuell kartläggning av fiskefångster för att höja kunskapsnivån om tillståndet i vår del av området.

Yttrande i tidigt samråd, 2017-05-30:

Kullens fiskareförening, som organiserar husbehovsfiskarna i Kullabygden tackar för att vi ges möjligheter till yttrande på förslag som berör vår verksamhet. Vi har tagit del av ovan nämnda förslag och ser både möjligheter och hot som vi vill utveckla dels i detta svar men ännu heller i en fortsatt dialog framöver. I det stora hela ser vi det förslag som framställts som positivt och syftet att framförallt skydda torskens lekområden i Kattegatt kan vi väl förstå och stödja. I vår lilla verksamhet bidrar vi gärna med våra erfarenheter och deltar gärna i försök med skyddsåtgärder för t.ex. tumlare även om vi inte sett att vårt fiske påverkat dem.

Beträffande eventuella lättnader i trålförbudet i sydöstra området ser vi dock med stor oro på detta då uppenbarligen gällande trålförbud där, liksom i Öresund har haft mycket gynnsam påverkan på bl.a. torskbeståndet. Vi förespråkar ett fortsatt trålförbud och striktare övervakning. Däremot förstår vi inte syftet med den lilla "kil" i bilaga 2 som går från Kullens norra del i syd västlig riktning ca 3 Nm. En rät linje från Gilbjerg Hoved till Kullens nordspets och vidare till fyren på Hallands Väderö såsom det visas i figuren på sidan 3 är både det naturliga och en praktisk tillämpning av förbudet som begränsningslinje i sydost. Samtidigt kunde man öppna upp för ett begränsat fiske med bur och nät i randområdet och med

strikt rapporteringsskyldighet för att på så sätt få en bättre uppfattning av bestånden.

Vi ägnar oss i mycket liten omfattning åt burfiske, men ser det som positivt att detta selektiva fiske liksom spöfiske ges prioritet.

Vi ser det som av yttersta vikt att Sverige och Danmark kan samordna sina krav och regler. Utan sådan samordning och övervakning blir annars ensidiga svenska åtgärder tämligen verkningslösa. Vi ser det som mycket anmärkningsvärt att trots förbud visar fiskeloggar att bottentrålning skett inom skyddade områden.

Vi bidrar gärna med redovisning av både fångster och observationer t.ex. av fågelarter och tumlare liksom sälar. Det garnfiske som bedrivs av medlemmar i vår förening är både selektivt och av ganska blygsam omfattning, men våra observationer kan ändå vara av betydelse för helheten.

Man bör även observera den betydelse som fiske och friluftsliv har för turistnäringen i Höganäs kommun och långtgående begränsningar i tillgängligheten kan ha stora konsekvenser för den viktiga turismen i området.

Vi ser sålunda fram emot en fortsatt konstruktiv dialog inför bildandet av ett naturreservat där vi ges möjligheter till både synpunkter och påverkan.

Länsstyrelsens bemötande:

Eftersom naturreservat är en skyddsform som bara kan användas inom Sveriges territorialzon får naturreservatets västra begränsningslinje följa gränsen för denna zon.

Beträffande jakt så är ett av målen med naturreservatet att det ska kunna användas som referensområde; att den mänskliga påverkan ska vara minimal så att livsmiljöer och arter ska kunna utvecklas naturligt.

I övrigt hänvisar Länsstyrelsen till bemötandet som ingick i remisshandlingarna 2019-06-05.

SKIFO:

SKIFO är en paraplyorganisation som arbetar och följer förändringar i och utgör ett samlat organ för Sveriges husbehov och nätfiskare. I berört område finns två av våra avdelningar Kullen fiskeriförening och Hallands fiskeförening. Under senare åren har kraftiga restriktioner för oss som är fiskeutövare genomförts med begränsningar i antal redskap som medfört ett minskat fiske ut tag. Lika så har begränsningar av arter samt fångsttider reglerats. Våra medlemmar är oftast de som dagligen året runt finns vid vår kust och hamnar året om, bedriver ett fiske för egenkonsumtion och ser till att förvalta vårt kulturarv med rötter sedan

medeltid och kanske ännu längre tid tillbaka med den kunskap som detta fiske är. Begränsningar med ändrade förutsättning och på sikt kanske ett totalförbud innebär färre aktiva i det kustnära fisket ingen återväxt för blivande husbehovs/yrkesfiskare. Mindre övervakning både vad det gäller observationer på artförekomster samt en säkerhetsfaktor för tryggheten till havs blir också en konsekvenserna. Fler ögon ökar säkerheten för det flitiga nyttjande av de våra vackra hamnar och underbara kuststräckor. Minskar turist- och besöksnäringen så kommer även bärkraften till att flertalet privata hamnar kunna överleva att minska. Det innebär att kusthamnar kommer att då ut och möjligt blir marinor med sommar aktiviteter.

Fortfarande är nu framtagit underlag för bildande av naturreservatet samordnade av Miljöavdelningen- Naturskyddsenheten på Länsstyrelsen i Skåne. Redovisade underlag har en stor osäkerhet och ett stort antal brister som noggrant bör kompletteras med mer forskning och mer fakta och med detta som utgångspunkt åter remitteras för ett beslutsunderlag som skall ligga till grund stöd av utökad forskning som ger ett genom arbetat beslutsunderlag. Forskning visar att beslut oftast tas under osäkerhet och bristande kunskap med ett detaljerat beslutsunderlag. Frågan är vem bär då ansvaret för hur osäkerhet hanteras på bästa möjliga sätt? Tjänstemän på Länsstyrelsen, experter, konsulter eller beslutsfattare. Redovisat underlag som vi på SKIFO fått ta del av är ett praktexempel på detta. Framtaget underlag bygger på undersökningar och forskningsrön från olika myndigheter, forskare som saknar en genom arbetad och samlad slutbedömning rörande tänkt begränsnings område.

Det saknas fortfarande relevant statistik på hur fiske med nät påverkar bifångst av tumlare och sjöfågel. På den danska sidan har ett stort antal kustfiskares båtar försetts med kameror som öppet använts för att följa upp vilken bifångst som erhållits av tumlar och sjöfågel. Ett tips ta del av denna del av faktisk forskning som idag redan finns. Vi finner enbart en stor osäkerhet på hur och vad som skall göras. Rapporter och direkt kontakt med forskare säger att det behövs ett antal år till för att kunna säkerställa var och när tumlar rör sig i område och framför allt var de har sinaparnings och kalv platser.

Enligt tidigare hänvisning i har tumlar populationen i området Skagerak-Kattegat, Bälthavet och Öresund mer än fördubblats under åren 2005-2012. Antalet tumlare har här i detta område ökat kontinuerligt vilket är mycket positivt. Lika viktigt är det att veta varför har det blivit en ökad population vilka är dom yttre faktorerna så vad är det som blivit bättre, är det yttre miljöpåverkan som blivit bättre, minskat fiskeuttag eller ökning av tillgång på fisk. Säl stammen i norra Öresund/Bälterna öka med 10% eller ca 5000 individer varje år. Skarven har lika så invaderat vårt fiske och kustområde.

För att fortsätta arbetet har SKIFO som organisation följande förslag:

1. Tillse att relevant forsknings och beslutsunderlag i aktuellt område framtages och med inriktning på samverkan mellan människa och natur får resurser. Och att detta sker inom redovisat område
2. Behåll beslutsrätten inom kommun och länsstyrelse. Stöd arbete med ett hållbart fiske som finns upptaget i EU och FN direktiv
3. Utöka samarbetet med berörda organisationer inte minst med den lilla yrkesfiskarkår och husbehovsfiskare som vi har kvar i området.
4. Ett utökat samarbete över nations såväl som länsgränserna bör också inkluderas.
5. Inte stoppa ett hållbart fiskeuttag inom redovisat området med hänsyn till val av typ av fiskeredskap med inbyggt selektivt fiske. Detta ger också ett svar på hur området fysiskt och miljömässigt mår.
6. Stoppa sälens och skarvens individ ökning som hotar samtlig fiskarter i hela området

För det fortsatta arbetet står vi gärna till ert förfogande för frågor eller utnyttjande av vår förenings gemensamma kompetens och kunskapsbank

Länsstyrelsens bemötande:

Organisationens synpunkter är i princip identiska med det yttrande som de lämnade i det tidiga samrådet. Det som skiljer sig är det som rör skarv och säl. Länsstyrelsen väljer därför att hänvisa till vårt bemötande i det tidiga samrådet och vad gäller skarv och säl till vårt bemötande av KFF:s synpunkter ovan.

Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO):

Länsstyrelsen Skåne remitterar ett förslag till beslut om bildande av naturreservatet Skånska Kattegatt i Höganäs och Båstad kommuner med tillhörande skötselplan. Naturreservatet berör allmänt vatten inom territorialgränsen.

Sveriges Fiskares PO (SFPO) företräder ca 250 fiskefartyg/fiskeföretag, främst inom det demersala fisket. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten, från Strömstad till Kalix. Vi tackar Länsstyrelsen Skåne för möjligheten att få lämna synpunkter i anledning av rubricerat förslag.

Det angivna syftet med bildandet av naturreservatet anges vara att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer eller havsmiljöer för skyddsvärda arter i ett förhållandevis opåverkat havsområde. I preciseringen av syftet anges bland annat att människans negativa påverkan ska vara minimal. Det sägs vidare att

havsområdet och dess bottenmiljöer ska bevaras och områdets förutsättningar som reproduktions- och livsmiljö för fisk och skaldjur ska tryggas. Populationerna ska ges förutsättningar att utveckla naturliga tätheter samt storleks- och åldersstrukturer och åtgärder för detta och för att skydda bottenmiljöerna ska prioriteras.

Utifrån vårt intresseperspektiv anges att detta ska nås genom att allt fiske i huvuddelen av naturreservatet förbjuds med stöd av EU:s gemensamma fiskeripolitik och genom den nationella fiskerilagstiftningen. Det fiske som jämlikt förslaget ska få bedrivas fortsättningsvis anges vara burfiske efter havskrafta kvartal 1 och under övrig del av året i den del där fiske föreslås vara tillåtet med bur, nät eller handredskap. Fisket ska då ske på ett sådant sätt att marina däggdjur och sjöfågel endast löper minimal risk att skadas eller drunkna som bifångst.

Det förefaller, när man läser remissen, som att all mänsklig aktivitet är av endast ondo och särskilt så vad gäller det yrkesfiske som bedrivs i området. Det yrkesfiske som sker i området på sätt som nu sker är inget som behöver regleras ytterligare, enligt vår uppfattning. Det finns inget motsatsförhållande mellan det fiske som bedrivs och att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer osv. Att fullständigt bortse ifrån en av landets basnäringars intressen (yrkesfisket) i området och förslå att allt fiske i huvuddelen av naturreservatet förbjuds rimmar för oss illa med Länsstyrelsen Skånes agerande i frågor om yrkesfiske i andra sammanhang och är enligt oss fullständigt proportionslöst (i konflikt med proportionalitetsprincipen). Om det är så att det finns problem i det fiske som bedrivs är det de problemen som ska diskuteras för att lösas på ett för alla sammantaget bästa sätt. Förslaget är direkt yrkesfiskarfientligt och enligt oss därför förkastligt.

Man refererar i det remitterade materialet till undersökningar gjorda av en C G J Petersen i början av 1910-talet på *Haploops* på bottnar djupare än 25 meter och belyser att det tidigare fanns samhällen av sådana, till skillnad från nu – man anger att ett ekosystems kifte ägt rum. Som orsaker anges att man misstänker syrebrist och bottentrålning och även en havsvattenstemperaturhöjning (*nota bene* misstänker). Detta förhållande kopplar man sedan till det kanske inte i korrekt ordning antagna förbudet mot att fiska inte bara i större delen av Skånska Kattegatt utan även i stora områden väster och sydväst om detta. Vi har svårt att följa logiken i det skrivna som präglas av tyckande och antaganden snarare än fakta.

SFPO vänder sig starkt emot den beskrivning som ges av torsk på sidan 10 i förslag till beslut, bilaga A. Länsstyrelsen Skåne anger att torsk har fiskats så hårt

att man räknar med att många lokala populationer på västkusten har försvunnit. Ja, torsksituationen är allvarlig inte bara i Kattegatt, utan även i Östersjön, Skagerrak och Nordsjön. Att ensidigt lägga skulden för detta på yrkesfisket, som bedriver sin verksamhet utifrån de förutsättningar och bestämmelser som förvaltaren utfärdar och anger, är inte anständigt. Andra orsaker, exempelvis avsaknaden av en fungerande havsmiljöpolitik, föreningar från industrier och jordbruk på land samt sälromantiska uppfattningar med mera, har alla i varierande grad bidragit till det för torsken problematiska nuläget.

I sammanhanget vill pekas på avsaknaden av positiva effekter för torsken av de för fiske alltsedan 2009 stängda områdena i Kattegatt; torsksituationen är fortfarande allvarligt problematiskt och ICES föreslår för 2020 en 0-TAC. Slutsatsen härav borde vara enkel att dra – torsken kommer inte tillbaka till ett område bara för att man förbjuder yrkesfiske i området, men likväl ska samma metod användas på nytt, trots att den inte fungerar. Det är således direkt felaktigt att skriva att utvärderingen av fiskeförbudet som rått i större delen av området sedan 2009 tyder på en positiv effekt.

Genomgående i förslagstexten talas det om ett omfattande yrkesfiske, men ingenstans omnämns nyttan därmed – en totalnegativistisk fokusering tillåts blomma ut fullständigt. SFPO finner detta märkligt och tragiskt. I förslaget svänger man sig med termer som inte definieras, exempelvis överfiske och exploatering – varför definieras inte dessa begrepp då alla vet att de är relativa och oprecisa?

Det förefaller nästintill som att om bara allt yrkesfiske förbjuds så löser sig alla problem. Så enkel är dock inte verkligheten; det är faktiskt så att yrkesfisket är ett offer och inte en skadevällare när fiskbestånd sviktar och uppvisar problem. Genom att resonera och tänka som förslagsställaren synes göra förenklar man den komplexa verkligheten tämligen ensidigt i riktning mot någon form av fullständig naturromantik, utan någon form av mänsklig påverkan, samtidigt som en av landets basnäringar (yrkesfisket) framställs som det stora problemet.

Utifrån vad som framgår av det remitterade materialet kan SFPO inte anse att de förslagna långtgående negativa åtgärderna emot yrkesfisket är nödvändiga för att uppnå syftet och bevarandemålen för det angivna området, dessa kan nås med mindre drastiska åtgärder.

Det för fiske stängda området i Kattegatt, såsom överenskomms mellan Sverige och Danmark 2009, har inte levererat positiva resultat vad avser bland annat torskförekomst. Att mot denna bakgrund sträva efter att nu med nya motiv fortsättningsvis ha området stängt är minst sagt lite märkligt.

En omständighet som helt synes bortses ifrån är att svenskt demersalt yrkesfiske är världsledande i selektivitet, skonsamhet och kvalité samt långsiktig hållbart. Istället ger förslaget uttryck för en starkt negativ attityd gentemot en av Sveriges basnäringar som de facto bidrar till den svenska livsmedelsproduktionen med mera.

SFPO arbetar för att säkerställa ett långsiktigt hållbart fiske i alla delar och **avstyrker** med stöd av det ovan anförda förslaget.

Länsstyrelsens bemötande:

HaV har i sin rapport till regeringen "Handlingsplan för marint områdesskydd", 2016, redovisat sin bedömning om att det finns ett behov av att skydda områden med höga och relevanta naturvärden, som har, har haft och förväntas ha så lite mänsklig påverkan som möjligt och ge dem ett förstärkt skydd så att de kan användas som referensområde till havsmiljödirektivets deskriptorer. För Västerhavet föreslår de torskfredningsområdet i Kattegatt. Områdena ska vara stora och det ska råda fri utveckling utan mänsklig påverkan. HaV föreslår att det för varje havsområde ska finnas minst ett sk referensområde med ett starkt skydd, se vidare HaV:s rapport, kapitel 6.2.

I dagsläget har allt fiske varit förbjudet sedan 2009 inom huvuddelen av Skånska Kattegatt. Arealmässigt är Skånska Kattegatt en liten del av Kattegatt.

Som påpekats tidigare till SFPO syftar inrättandet av naturreservatet Skånska Kattegatt inte bara till att skydda torsk utan motiven är mycket bredare än så, se under rubriken "Syftet med naturreservatet" i beslutshandlingen. De effekter av de särskilda fiskebegränsningar som infördes 2009 i södra Kattegatt som beskrivs i handlingarna är hämtade från rapporten SLU Aqua 2016:20. Länsstyrelsen instämmer i att läget för torsken i Kattegatt fortfarande är allvarligt, vilket den senaste beståndsanalysen visar. Försämrats livsmiljön för arter, genom t ex miljöpåverkan, så får det återverkningar i hela näringskedjan inklusive olika fiskbestånd, och fisketrycket måste då anpassas för att de olika populationerna ska kunna vara livskraftiga. Genom åren har fisket efter torsk i Kattegatt varit omfattande och starkt bidragit till dagens situation. Situationen för vår havsmiljö, liksom miljön i övrigt, är något som vi alla bär ansvar för.

Det breda syftet med inrättandet av naturreservatet inklusive att det avses kunna användas som ett referensområde är det som motiverar de tillhörande föreskrifterna och åtgärderna.

SFPO efterfrågar definitioner av ett par begrepp/ord. Enligt Svenska Akademiens ordbok: Exploatera:taga i bruk, utnyttja, bearbeta...m fl betydelser.

Överfiske: mer omfattande fiske än vad ett bestånd tål för att vara långsiktigt hållbart, dvs på ett sätt så att det överstiger populationens reproduktionsförmåga i förhållande till alla de faktorer som påverkar den naturliga dödligheten (t ex predation, sjukdomar, födotillgång osv). Fisket är alltså mer omfattande än populationens långsiktigt "hållbara avkastning".

Vad som regleras i reservatsbestämmelserna framgår tydligt av naturreservatets föreskrifter.

Danska fiskeorganisationer

Danmarks Fiskeriforening PO (DFPO):

DFPO har følgende bemærkninger til høringen. DFPO er som udgangspunkt uforstående overfor, at man fra Skånes Länsstyrelse gør sig disse overvejelser om at få etableret et naturreservat i den sydlige del af Kattegat som beskrevet i det rundsendte materiale – et sådant skridt vil på et tvivlsomt grundlag fratage danske fiskere adgang til deres historiske fiskepladser.

DFPO anerkender naturligvis, at Sverige gennem EU-samarbejdet er forpligtet til at gennemføre en række tiltag i forhold til Habitat- og Havstrategidirektivet. En grundlæggende forudsætning for udpegning af beskyttede områder er dog, at det sker på baggrund af et videnskabeligt arbejde, der dokumenterer grundlaget for udpegningen. Udpegning skal desuden ske i overensstemmelse med grundlæggende principper om *proportionalitet, transparens og ikke-diskrimination*.

Dansk fiskeri arbejder for at sikre et bæredygtigt fiskeri i alle farvande. Det forudsætter bl.a. at fiskerne har adgang til de områder hvor fangsten pr. indsats er optimal, hvorved bundpåvirkningen også bliver minimeret. At forhindre fiskerne i at fiske på historiske gode fangstpladser og presse dem til at drive deres erhverv i suboptimale områder, kræver en desto større påvirkning af det samlede økosystem, for den samme mængde fangst, hvilke ingen kan være interesseret i. Sverige er som Danmark medlem af EU og derved omfattet af EU's fælles fiskeripolitik. Det indebærer, at fiskeriet og forvaltning af fiskebestande skal ske i overensstemmelse med EUreglerne.

Det område, som Länsstyrelsen med denne høring bringer i spil som et naturreservat, blev tilbage i 2009 *midlertidig* lukket for erhvervsfiskeri i en bilateral aftale mellem Sverige og Danmark for at beskytte gydende Kattegat torsk. Hvorvidt dette område har haft nogen effekt på torskebestanden i Kattegat, er stadig uafklaret. Fra svensk side har man dog valgt at fastholde de lukkede

områder, - også selv om at en opretholdelse sker på et tvivlsomt grundlag og samtidig hindrer udviklingen af en bæredygtig fiskeriforvaltning i Kattegat. DFPO vurderer ikke, at der er behov for et naturreservat som beskrevet i den sydlige del af Kattegat i netop de områder, som blev lukket af hensyn til torsk. Der er derimod behov for en intelligent og koordineret anvendelse af Kattegat der sikre sameksistensen i forhold til alle de forskellige erhvervsaktiviteter og miljøhensyn, der skal tages højde for. En etablering af dette naturreservat vil helt klart diskriminere i forhold til danske fiskere, som vil miste historiske fiskepladser og deres retmæssige adgang til disse områder.

Der er naturligvis i sagens natur en bundpåvirkning ved fiskeri. Det er derfor ikke overraskende, at det i dokumentet kan fremføres, at bundfaunaen i det permanente lukkede område i Kattegat er blevet forbedret siden lukningen. Forbedringen i det specifikke lukkede område skal dog holdes op mod det endnu større område, fiskerne er blevet tvunget til at drive fiskeri på, når deres bedste fiskepladser lukkes.

Trawlfiskeriet udstilles specifik som et skadeligt og ikke-selektivt fiskeri sammenlignet med andre fiskeredskaber. En sådan fremstilling er meget modstridende mod de faktiske forhold, hvor der i flere samarbejder mellem fiskere og forskere arbejdes hårdt på netop yderligere at forbedre selektiviteten samt at mindske bundpåvirkningen i trawl.

Faktum er, at alle fiskeriredskaber påvirker det miljø de anvendes i, også stillestående redskaber – påvirkningen afhænger af det konkrete havmiljø. Om man kan lide det eller ej, så er trawl et helt legitimt redskab at anvende i fiskeriet, jf. EU's fælles fiskeripolitik. Det afgørende er, at der ikke diskrimineres mellem forskellige redskaber – og hvorvidt trawl og andet fiskeri i det konkrete område giver anledning til bekymring, må baseres på videnskabelig dokumentation og vurdering af eventuelle negative effekter på havdyr, fugle og havbund m.m.

Der er efterhånden så mange lukkede områder, specielt i Kattegat, at de beskyttelseshensyn, der skal tages i forhold til Habitat- og Havstrategidirektivet, er opfyldt overfor Kommissionen. Der skal ikke overimplementeres i visse farvande – lukkede områder skal alene gennemføres, hvis der videnskabeligt er dokumenteret behov for dette.

DFPO er dog villig til at deltage i et arbejde der undersøge muligheden for netop at etablere et optimalt placeret naturreservat i den sydlige del af Kattegat, der sikre sameksistensen mellem erhverv og naturbeskyttelse, hvis der åbnes op for at diskutere de lukkede områder til beskyttelse af gydende torsk fra 2009. Der kunne etableres et område der dels beskyttede de habitater og arter der er behov for og dels tog de nødvendige hensyn i forhold til at drive et rentabelt erhvervsfiskeri i

det sydlige Kattegat, så det herved sikres at farvandet forvaltes optimalt. Det er dog afgørende at områderne der skulle beskytte gydende torsk gentænkes og evalueres, så de lukkede områder der findes i Kattegat, også virkelig virker. Det er direkte ødelæggende for etableringen af naturbeskyttelsesområder, hvis de områder der etableres ikke opnår den virkning der ønskes. Derfor er det også afgørende at vurdere områderne sammen og lave de tilpasninger der er behov for at kunne sikre og opnå sameksistensens.

Vi håber, at Länsstyrelsen vil tage disse betragtninger til efterretning. Vi stiller naturligvis gerne op til et møde for at uddybe vores bemærkninger.

Länsstyrelsens bemötande: Organisationens yttrande är förutom det näst sista stycket i princip identiskt med det de lämnade under det tidiga samrådet. Länsstyrelsen hänvisar därför dels till vårt bemötande i det tidiga samrådet samt dels till vårt bemötande till HKPO ovan.

Miljö/naturvårdsorganisationer

Danmarks Naturfredningsforening:

Föreningen stöder förslaget till naturreservatet 'Skånska Kattegatt' som framlagts av Länsstyrelsen i Skåne Län. Området innehåller många arter och habitat som är hotade, t.ex. det av Helcom definierade habitatet *Baltic aphotic muddy sediment dominated by seapens*, och vi anser att de föreslagna fiskerestriktionerna är motiverade i sken av områdets karaktär och syftet med skyddet. Vi vill dock uttrycka vår oro kring att denna process endast sker på den svenska sidan, speciellt i fallet med området i norra Öresund, det så kallade Kilen, anser vi att det vore mycket viktigt att få samma fiskerestriktioner på plats även på den danska sidan. Detta för att säkerställa skyddet och göra det så effektivt som möjligt. Vi förstår att detta naturligtvis inte är något som Länsstyrelsen i Skåne kan besluta, men vi uppmanar er att samarbeta med era danska kollegor i denna fråga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till Regeringen, Miljödepartementet. Överklagandet ska dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 17 juli 2020. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).